

ÚJ

KÖZNEVELÉS

2022. SZEPTEMBER | 78. ÉVF. 7. SZÁM

MEGÚJULÓ TANÁRKÉPZÉS

OKTATÁSI
HIVATAL

**Legfrissebb és régebbi
lapszámainkat, cikkeinket
megtalálják a**

folyoiratok.oh.gov.hu
oktatas.hu/uj-kozneveles
weboldalakon

OKTATÁSI
HIVATAL

Tanulni azért, hogyan taníthassunk

Szöveg: **Indri Dániel Janisz** főszerkesztő | Fotó: Dömölky Dániel

Az új tanév mindig számos újdonságot tartogat, ez alkalommal azonban nem csupán a legkisebbeknek. Közel egy évtized után ugyanis ismét jelentősen átalakul a tanárképzés.

A hónap témája éppen ezért a tanárképzés megújítása, melynek értelmében a felsőoktatás idén szeptembertől olyan, az elmúlt évek tapasztalatai alapján finomhangolt tudással ruházta fel a pedagógusképzésből kilépő hallgatókat, amellyel megkapják mindazt az elméleti és gyakorlati tapasztalatot, amire hivatásuk során a későbbiekben szükségük lesz.

A részletekről *Maruzsa Zoltán* köznevelési államtitkárt kérdeztük, aki a képzés átalakításának szükségessége mellett kitért a tavaszi érettségi eredményekre, az országos kompetenciamérés tapasztalataira, a megújuló tankönyvekre és a tanévet érintő egyéb fontos kérdésekre is. Érdekes nemcsak a köznevelés, hanem a felsőoktatás szempontjából is vizsgálni a kérdést; ezért *Hankó Balázs* felsőoktatásért felelős helyettes államtitkár beszélt lapunknak a pedagógusképzés átalakulásának pontos részleteiről, az idei felvételi eljárásokról, illetve a változó felvételi rendszerről.

Fontosnak tartottam ugyanakkor az oktatói oldalt is megkérdezni, vagyis azokat, akik a gyakorlatban fogják alkalmazni a megújult képzést az egyetemeken; minderről *Murányi Zoltán*, az egri Pedagógusképző Központ volt főigazgatója, az egri Csillagvizsgáló és Tudományos Élményközpont igazgatója mesélt nekünk. Hasonlóan nélkülözhetetlen felkeresni azon helyeket, ahol a hallgatók a gyakorlatban is kipróbálják magukat. Ezért az egyik legnevesebb ilyen intézmény, az ELTE Trefort Ágoston Gyakorló Gimnázium tanárképzésért felelős igazgatóhelyettesét, *Szabó Évát* is megkérdeztük a várható változásokról.

Aktuális rovatunkban beszámolunk arról, hogy immáron 31. alkalommal adták át az Országos Ifjúsági Tudományos és Innovációs Tehetségkutató Verseny díjait, mely a legkiválóbb ötleteket hivatott elismerni. Emellett szokásunkhoz híven, ez alkalommal is egy áttekinthető táblázatban gyűjtöttük össze az idei tanév legfontosabb tudnivalóit. Egy érdekes kutatás eredményeit is olvashatják, mely a koronavírus-járvány nyomán bevezetett számítógépes formátumú nyelvvizsgáztatás tapasztalatait részletezi.

Sulinéző című új rovatunkban mostantól az ország különböző iskoláit hozzuk el Önöknek, elsőként bemutatva a Debreceni Ady Endre Gimnáziumot. *Érettségi változások* rovatunkban a fizika tantárgy várható változásait vettük górcső alá, *Lélekbúvár* rovatunkban pedig *F. Takács István* pszichológust, neveléstudományi szakembert kérdeztük az iskolakezdésre való ráhangolódásról. *Van új a NAT alatt* rovatunkban az idei tanévben újonnan bemutatkozó tankönyvekből szemezgettünk.

Jó olvasást és jó munkát kívánok!

Új Köznevelés magazin

Alapító: Emberi Erőforrások Minisztériuma

Kiadó: Oktatási Hivatal (OH)

Felelős kiadó: Brassói Sándor, az Oktatási Hivatal elnöke

Felelős szerkesztő: Kamp Alfréd
fősztályvezető

Főszerkesztő: Indri Dániel Janisz

Szerkesztő: Karkó Ádám, Vágóné Ugró Szilvia

Szerkesztőbizottsági tagok: Kaposi József,
Ötvös Zoltán, Sipos Imre

Olvasószerkesztő: Gyimesné Szekeres Ágnes

Tördelőszerkesztő: Pattantyus Gergely

Hirdetés: koznevelas@oh.gov.hu

Cikkeket az alábbi e-mail-címre várunk:

koznevelas@oh.gov.hu

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Meg nem rendelt cikkekért nem áll módunkban honoráriumot fizetni.

SZERKESZTŐSÉG:

Cím: 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.

E-mail: koznevelas@oh.gov.hu

Honlap: folyoiratok.oh.gov.hu/uj-koznevelas

Layout-tervek: Salt Communications Kft.

Címloldal fotó: LightField Studios /
Shutterstock.com

Fotók: Shutterstock.com

HU ISSN 2939-6050 (Online)

HU ISSN 2064-0625 (Nyomtatott)

[megj.: 2013–2021]

Terjedelem: 3 ív

Tartalom

BEKÖSZÖNTŐ

- 1 Indri Dániel Janisz: Tanulni azért, hogy taníthassunk

AKTUÁLIS

KONFERENCIA

- 3 A fiatalok mellett a pedagógusok és iskolák tevékenységét is díjazzák – **Csák János** miniszter átadta a 31. Országos Ifjúsági Tudományos és Innovációs Tehetségkutató Verseny díjait
- 6 A 2022/2023-es tanév fontosabb napjai

OKTATÁS-NEVELÉS

VAN ÚJ A NAT ALATT

- 10 Megújuló tankönyvek az Oktatási Hivatal gondozásában
- 12 Anyanyelvi kifejezőkészség fejlesztését segítő applikációk alkalmazása a pedagógiai tevékenységben (3. rész)
- 17 ÉRETTSÉGI VÁLTOZÁSOK > Fizika
- 20 Az akkreditált számítógépes nyelvvizsgák tapasztalatai a 2018–2021 közötti időszakban

LÉLEKBÚVÁR

- 24 A közös és nyugodt felkészülés nagyban megsegíti az első napokat – interjú **F. Takács István** pszichológussal, neveléstudományi szakemberrel

A HÓNAP TÉMÁJA: MEGÚJULÓ TANÁRKÉPZÉS

- 28 „Az a cél, hogy a tanárjelölteknek végig legyen kapcsolódásuk az iskola világához” – interjú **Maruzsa Zoltán** köznevelési államtitkárral
- 32 Ahol a lehetőség, ott a felelősség – interjú **Hankó Balázs** felsőoktatásért felelős helyettes államtitkárral
- 36 Mire tanárok lesznek a hallgatók, tapasztalatuk is lesz a tanításban – interjú **Murányi Zoltánnal**, az egri Pedagógusképző Központ volt főigazgatójával
- 39 Olyan gyakorlati modell lép életbe, ami jelentős problémákat fog orvosolni – interjú **Szabó Évával**, az ELTE Trefort Ágoston Gyakorló Gimnázium tanárképzésért felelős igazgatóhelyettesével

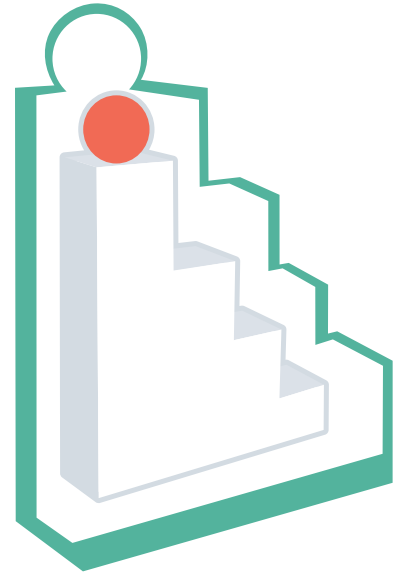
A MI VILÁGUNK

SULINÉZŐ

- 42 Debrecen, Ady Endre Gimnázium: „Ne félj, hajóm: rajtad a Holnap hőse”
- 44 Kulturális ajánló
- 46 Évfordulók
- 47 Iránytű
- 48 Pályázatok

A fiatalok mellett a pedagógusok és iskolák tevékenységét is díjazzák

Csák János miniszter átadta a 31. Országos Ifjúsági Tudományos és Innovációs Tehetségkutató Verseny díjait

A 31. alkalommal meghirdetett, 2021–22. évi Országos Ifjúsági Tudományos és Innovációs Tehetségkutató Verseny legjobb, legtehetségesebb fiatal feltalálójának és tudósainak 10 díjat, illetve a díjakkal járó ösztöndíjat osztott ki a június 13-ai eredményhirdetésen az MTA Dísztermében a versenyt szervező Magyar Innovációs Szövetség. Továbbá 8 kiemelkedő innovatív középiskolai tanár és a 8 legeredményesebb innovatív középiskola pénzzutalomban részesült. ►

Szöveg: Magyar Innovációs Szövetség, Indri Dániel Janisz | Fotó: Feith Sándor

A verseny díjazottjai

A középiskolás fiatalok számára 2021 szeptemberében meghirdetett verseny végső szakaszához érkezett. A 122 pályázó közül az első fordulóból 63 jutott tovább, akik közül 53-nak sikerült kidolgoznia és bemutatnia pályázatát a 26 tagú akadémikusokból és gazdasági szakemberekből álló bírálóbizottságnak. A június 13-ai eredményhirdetésen a középiskolás fiatalokat, tanárokat Csák János kulturális és innovációs miniszter, valamint Dr. Kollár László, az MTA főtitkára köszöntötte. A legjobbnak ítélt pályázók 3 első, 3 második és 4 harmadik díjat, valamint 1 különdíjat vehettek át Csák János minisztertől és Dr. Jakab László zsűrielnöktől. A díjazottak az éves ösztöndíjak mellett okleveleket és iparművész által készített porcelán kispasztikát is kaptak.

Kiemelkedő, nemzetközileg is jegyzett kutatási eredményeket ért el:

- Kovács Viktória és Tóth Regina, a Szegedi Radnóti Miklós Kísérleti Gimnázium diákjai az *Újrahasznosítható reagensrendszer fejlesztése humán testfolyadékokban jelen lévő kisméretű RNS-ek azonosítására* című pályázatukkal egy olyan eszközrendszer kifejlesztését tűzték ki célul, amely alkalmas kisméretű RNS-ek, köztük a számos betegség markerként jelentkező mikro RNS-ek kvalitatív vagy szemikvantitatív kimutatására, amely így alkalmas lehet diagnosztikára a daganatos szűrések első fázisában.

- Kovács Nóra Anna, a János Zsigmond Unitárius Kollégium, Kolozsvár diákja *Rusty* című pályázatával azokat a társadalmi csoportokat kívánja megcélozni, amelyek szeretnének egy élhetőbb környezetért apró lépéseket tenni, valamint jól rezonálnak egy robot által felmutatott *Társadalmi Tükör Technológia* (Social Mirror Technology) jelenségére.
- Barna Benedek László, a Budapesti Szent István Gimnázium diákja az *UV megvilágító berendezés fejlesztése fotokémiai ligand kapcsoláshoz* című pályázatával kiemelkedő eredményt el. Benedek a nagyfelbontású mikroszkópos technikák során alkalmazott immunfestés limitációjának kiküszöbölésére fejlesztett ki egy fluoreszcens ligandokat alkalmazó eljárást is.

Az elsődíjas pályázók megkapták a minősítést, hogy Magyarországot képviseljék az Európai Unió 2022 szeptemberében Leidenben rendezendő 33. Fiatal Tudósok Versenyén, amelyen 37 ország fiataljai indulnak az európai uniós díjakért (3500–7000 euró).

A következő, 2022–23. évi Országos Ifjúsági Tudományos és Innovációs Tehetségkutató Versenyt 2022 októberében hirdeti meg a Magyar Innovációs Szövetség.

Interjú dr. Pakucs Jánossal, a Magyar Innovációs Szövetség alapító elnökével

– Az Országos Ifjúsági Tudományos és Innovációs Versenyt 31. alkalommal rendezték meg. Hogyan értékelné az elmúlt egy-két évet, illetve tágabban az elmúlt 31 évet?

A versenynek elsősorban az a célja, hogy kiválasszuk azokat a tehetséges, illetve legtehetségesebb kreatív fiatalokat, akik meglátják a megoldandó hétköznapi problémákat, és meg is oldják ezeket. Kiváló tehetségű műszaki és természettudományi érdeklődésű gyerekekről beszélünk, akik ugyanazt nézik, mint a többiek, mégis mást látnak, és erre valamilyen különleges megoldást keresnek. A verseny során az ötletüket meg is kell valósítaniuk, ugyanis az egész Innovációs Verseny arról szól, hogy ha van egy kitűnő ötlet, és azt ki is választja a zsűri, akkor a második fordulóban, három hónap alatt azt ki is kell részletesen dolgozni. A bírálóbizottság minden esetben az ötletes megoldásokat értékeli.

– Hogyan motiválják a versenyen indulókat?

A versenyen sikeresen szereplő fiatalok 12 havi ösztöndíjat, valamint 100 többletpontot kapnak az egyetemi felvételnél, továbbá a legjobbak külföldre utazhatnak az EU Fiatal Tudósok Versenyére, illetve részt vehetnek a Tudományos Fiatalok Olimpiáján az Egyesült Államokban, valamint további külföldi és kínai fiatal tudósok versenyein. Elsősorban tudományos tevékenységet végző középiskolás fiatalokat keresünk, akik közül többen egyetemeken, kutatóintézeteknél, laboratóriumokban is végeznek már kutatómunkát. Tehát igénybe vehetnek segítséget, főként a tudományos infrastruktúrát, mégis a saját gondolataikat, elképzeléseiket kell megvalósítaniuk.

A motiváció tehát elsősorban a fiatalokból ered, de elengedhetetlen, hogy a tanár ráhangolja, felkeltse a fiatalok érdeklődését a versenyen való indulásra, így az iskola szerepe is meghatározó. Főképp a szakkörök, tudományos műhelyek, klubok, hiszen a tudományos világra fogékony fiatalok itt szerezhethetnek kellő motivációt a versenyen való részvételhez. A magyarországi versenyeken két forduló után átlagban tíz díjazott van, közülük választja ki a zsűri a külföldi indulókat. Emellett természetesen támogatjuk az iskolákat is, ennek ér-

telmében az elmúlt évben tízmillió forintot osztottunk szét szakkörök, tudományos műhelyek eredményesen működtető iskolák között, továbbá a tudományos tevékenységet mentoráló legeredményesebb tanárokat is honoráljuk 500-800 ezer forinttal.

– Mit lehet elmondani általánosságban a díjazottakról? Figyelemmel követik az elmúlt évek helyezetteinek szakmai életútját?

Ezek a fiatalok kivétel nélkül egyetemen folytatják tanulmányaikat, továbbá nagyon nagy számban –70-80 százalékuk – választják később a kutatói vagy tanári pályát, végeznek tudományos tevékenységet, indítanak innovatív vagy startup vállalkozást. Ők azok, akik a természettudományos és műszaki érdeklődés alapján alkotó, gondolkodó felnőttekké válnak. A célunk nem a tehetségek megkeresése, hanem a tehetségekből a társadalom számára hasznos felnőttek nevelése és támogatása.

Dr. György László, a Kulturális és Innovációs Minisztérium államtitkára, Dr. Birkner Zoltán, a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal elnöke és dr. Pakucs János, a Verseny szervezőbizottságának elnöke azon középiskoláknak, amelyek műszaki, természettudományos innovatív szakkört, klubot működtettek, és legalább három vagy több nevezést adtak be, az indulók közül pedig legalább kettő a 2. fordulóra jutott, 800-1000 ezer Ft értékben; 8 kiemelkedő középiskolai, természettudományt oktató innovatív szemléletű tanárnak pedig 500-800 ezer Ft értékben adtak át díjakat.

A 31. Ifjúsági Tudományos és Innovációs Tehetségkutató Verseny végeredménye: innovacio.hu/ifj-verseny_pdf/31_ifj-verseny_vegeredmeny.pdf

A 2022/2023-as tanév fontosabb napjai (kivonat)

Összeállította: **Karkó Ádám**

Forrás: A belügyminiszter 22/2022. (VII. 29.) BM rendelete a 2022/2023. tanév rendjéről (Magyar Közlöny, 2022. évi 128. szám.)

Színkódok, jelölések, rövidítések:

- A tanév főbb időpontjai, szünetek
- TÉMAHÉT, TÉMANAP** – A BM által javasolt témahetek és témanapok kitűzött időpontjai
- DIFER, NETFIT, MÉRÉS** – Mérésekkel, felmérésekkel, értékelésekkel kapcsolatos időpontok, feladatok
- ARANY** – Az Arany János programokkal kapcsolatos események, feladatok
- VIZSGA** – A felvételi és érettségi vizsgákkal kapcsolatos események, feladatok
- Piros betű** – ünnepek, munkaszüneti napok, valamint ledolgozandó munkaszüneti napok
- OH** – Oktatási Hivatal

DÁTUM	KÓD	TEVÉKENYSÉG
2022. szeptember 1.		Első tanítási nap
Szeptember 9-ig	ARANY	A köznevelésért felelős miniszter pályázatot hirdet az Arany János Tehetséggondozó Programba és az Arany János Kollégiumi Programba történő jelentkezésről.
Szeptember 23-ig	DIFER	Az iskola felméri azon első évfolyamosok körét, akiknél indokolt a DIFER-vizsgálat.
Szeptember 19. – október 10.	MÉRÉS	Pályaválasztást megalapozó kompetenciák vizsgálata a 8. évfolyamos tanulók számára.
Szeptember 30-ig	VIZSGA	Az OH a honlapján közlemény formájában nyilvánosságra hozza a középfokú iskolák tanulmányi területeinek meghatározási formáját.
Szeptember 30.	TÉMANAP	Magyar Diáksport Napja
Október 14–27.	VIZSGA	Őszi írásbeli érettségi vizsgák
Október 15.	ÜNNEP	Október 31-éről áthelyezett munkanap
Október 20-ig	VIZSGA	A középfokú iskolák a középfokú intézmények felvételi információs rendszerében – a Hivatal által közzétett közleményben foglaltak szerint – meghatározzák tanulmányi területeiket, és rögzítik a felvételi eljárásuk rendjét tartalmazó felvételi tájékoztatójukat. A középfokú iskolák, kollégiumok nyilvánosságra hozzák a honlapjukon a felvételi tájékoztatójukat.

DÁTUM	KÓD	TEVÉKENYSÉG
Október 29. – november 6.		Őszi szünet Az őszi szünet előtti utolsó tanítási nap 2022. október 28. (péntek), a szünet utáni első tanítási nap 2022. november 7. (hétfő).
Október 31-ig	VIZSGA	Az általános iskola tájékoztatja a nyolcadik évfolyamos tanulókat a felvételi eljárás rendjéről.
November 10–14.	VIZSGA	Őszi emelt szintű szóbeli érettségi vizsgák
November 21–25.	VIZSGA	Őszi középszintű érettségi vizsgák
November 16-ig	VIZSGA	Az OH közzéteszi a 6 és 8 évfolyamos gimnáziumi központi írásbeli felvételi vizsgát szervező gimnáziumok, továbbá a nyolcadik évfolyamosok számára központi írásbeli felvételi vizsgát szervező intézmények jegyzékét.
November 30-ig	DIFER	Az iskola jelenti az OH-nak a DIFER-vizsgálatban érintett tanulók létszámát.
December 2-ig	VIZSGA	A tanulók jelentkezése a központi írásbeli felvételi vizsgára közvetlenül a központi írásbeli felvételi vizsgát szervező – az Arany János Tehetséggondozó Programra történő pályázat benyújtása esetén a pályázatban megjelölt – intézménybe.
December 9-ig	ARANY	Az Arany János Tehetséggondozó Programra történő pályázatok benyújtása.
December 9-ig	VIZSGA	A központi írásbeli felvételi vizsgát szervező intézmények eddig az időpontig jelentik az OH-nak – a Hivatal által meghatározott módon – a hozzájuk a központi írásbeli felvételi vizsgákra jelentkezők alapján a feladatlapigényüket.
December 22. – 2023. január 2.		Téli szünet A téli szünet előtti utolsó tanítási nap 2022. december 21. (szerda), a szünet utáni első tanítási nap 2023. január 3. (kedd). December 24–26. (szombat–hétfő) – Karácsony Január 1. (vasárnap) – Újév
Január 19-ig	ARANY	Az Arany János Kollégiumi Programba történő pályázatok benyújtása.
Január 20-ig	ARANY	Az Arany János Tehetséggondozó Programba tartozó intézmények megszervezik a találkozást a programba jelentkezőkkel.
Január 20.		Az első félév vége
Január 21.	VIZSGA	Az általános felvételi eljárás kezdete. Központi írásbeli felvételi vizsgák az érintett 6 és 8 évfolyamos gimnáziumokban. Központi írásbeli felvételi vizsgák a kilencedik évfolyamra és az Arany János Tehetséggondozó Programba jelentkezők számára az érintett intézményekben.
Január 31. 14.00	ARANY	Pótló központi írásbeli felvételi vizsgák a 6 és 8 évfolyamos gimnáziumokban, továbbá a kilencedik évfolyamra, valamint az Arany János Tehetséggondozó Programba jelentkezők számára azoknak, akik az előző írásbelin alapos ok miatt nem tudtak részt venni.

DÁTUM	KÓD	TEVÉKENYSÉG
Február 1.	ARANY	Az Arany János Tehetséggondozó Programba tartozó intézmények megszervezik a találkozást a programba jelentkező, a pótló írásbelin részt vett tanulókkal.
Február 10.	VIZSGA	A központi írásbeli felvételi vizsgát szervező intézmények az OH által meghatározott módon értesítik az írásbeli eredményéről a tanulókat.
Február 10-ig	ARANY	Az Arany János Tehetséggondozó Programban és az Arany János Kollégiumi Programban részt vevő intézmények a programra benyújtott pályázatok eredményéről – egymás egyidejű előzetes értesítésével és a köznevelésért felelős miniszter bevonásával – értesítik az érintett törvényes képviselőket, tanulókat és általános iskolákat.
Február 22.	VIZSGA	Az általános iskola továbbítja a tanulói jelentkezési lapokat a középfokú iskoláknak, a tanulói adatlapot az OH-nak. (A 6 és 8 évfolyamos gimnáziumba történő jelentkezésről a tanuló közvetlenül is továbbíthatja a jelentkezési lapot a gimnáziumnak, a tanulói adatlapot az OH-nak.)
Február 27. – március 14.	VIZSGA	A szóbeli vizsgák az általános felvételi eljárás keretében.
Március 6–10.	TÉMAHÉT	„PÉNZ7” pénzügyi és vállalkozói témahét
Március 15.	ÜNNEP	Március 15. (szerda) – nemzeti ünnep
Március 17-ig	VIZSGA	A középfokú iskola eddig az időpontig nyilvánosságra hozza a jelentkezők felvételi jegyzékét.
Március 21–22.	VIZSGA	A tanulói adatlapok módosításának lehetősége az általános iskolában.
Március 23-ig	VIZSGA	Az általános iskola eddig az időpontig elzárva őrzi az eredeti, korábban beküldött tanulói adatlap egyik példányát, és a módosító tanulói adatlapot továbbítja az OH-nak.
Március 27–31.	TÉMAHÉT	Digitális Témahét
Március 28-ig	VIZSGA	Az OH elektronikus formában megküldi a középfokú iskoláknak a hozzájuk jelentkezettek listáját ábécésorrendben.
Április 3-ig	VIZSGA	Az OH a módosító tanulói adatlapok alapján kiegészíti a jelentkezettek listáját.
Április 6–11.		Tavaszi szünet A tavaszi szünet előtti utolsó tanítási nap 2023. április 5. (szerda), a szünet utáni első tanítási nap 2023. április 12. (szerda). Április 9–10. (vasárnap-hétfő) – Húsvét

DÁTUM	KÓD	TEVÉKENYSÉG
Április 13-ig	VIZSGA	A közép fokú iskola igazgatója az ideiglenes felvételi rangsort – a Hivatal által meghatározott módon – megküldi az OH-nak.
Április 20–21.		Beiratkozás az általános iskolákba.
Április 21-ig	VIZSGA	Az OH kialakítja a felvételi végeredményt az igazgatói döntések és tanulói adatlapok egyeztetése alapján, és elküldi azt a közép fokú iskoláknak (egyeztetett felvételi jegyzék).
Április 24–28.	TÉMAHÉT	Fenntarthatósági Témahét
Április 28-ig	VIZSGA	A felvételt hirdető közép fokú iskolák megküldik a felvételtől vagy az elutasításról szóló értesítést a jelentkezőknek és az általános iskoláknak.
Május 1.	ÜNNEP	Május 1. (hétfő) – munkaszüneti nap
Május 4.		Utolsó tanítási nap a közép fokú vagy szakképzési iskolák utolsó, befejező évfolyamán. A két évfolyamos részzakképesítésekre való felkészítést folytató szakiskolákban: május 31.
Május 5–26.	VIZSGA	Tavaszi írásbeli érettségi vizsgák
Május 19-ig	VIZSGA	A 2023. május 19-ig megtartott rendkívüli felvételi eljárást meghirdető iskola igazgatója dönt a felvételi kérelmekről.
Május 8. – augusztus 31.	VIZSGA	A közép fokú iskola igazgatója rendkívüli felvételi eljárást írhat ki.
Május 29.	ÜNNEP	Pünkösdhétfő
Június 1-ig	VIZSGA	A benyújtott kérelmek alapján lefolytatott jogorvoslati eljárás befejezése a fenntartónál.
Június 7–14.	VIZSGA	Tavaszi emelt szintű szóbeli vizsgák
Június 19–30.	VIZSGA	Tavaszi középszintű szóbeli vizsgák
Június 15.		Utolsó tanítási nap
Június 15-ig	NETFIT	A tanulók fizikai állapotának és edzettségének vizsgálata (NETFIT) az 5–12. évfolyamon.
Június 21–23.		Beiratkozás a közép fokú iskolákba.

Megújuló tankönyvek az Oktatási Hivatal gondozásában

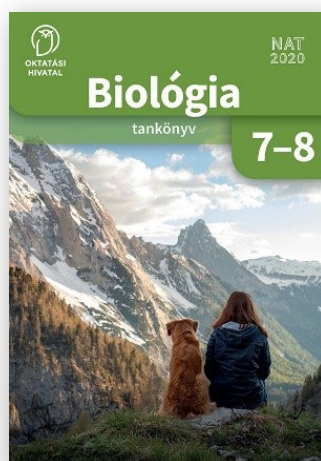
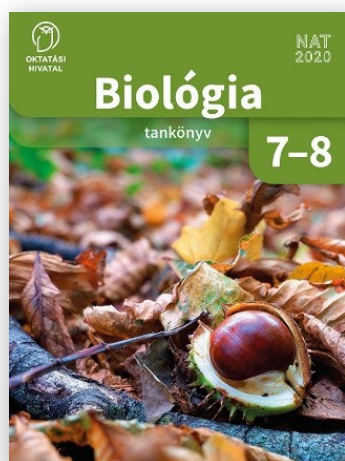
2021-ben már beszámoltunk több olyan tankönyvről, amelyek az Oktatási Hivatal gondozásában jelentek meg, így szeptemberben megjelenő lapszámunk **Van új a NAT alatt** című rovatában újra nekifogunk az újdonságok áttekintésének.

Összeállította: **Karkó Ádám**

Mozgóképkultúra és médiaismeret tankönyv 11-12.

(OH-MOZ1112TA)

Az új *Mozgóképkultúra és médiaismeret 11-12.* című kiadvány tananyagfejlesztői a tantárgy sokéves oktatói tapasztalattal rendelkező tanárai, *Szűjártó Imre* és *Nagy Péter*. Céljuk olyan tankönyv megírása volt, amelynek alapján a mozgóképkultúra és médiaismeret tantárgy tanárai élvezetes és szakszerű órákat tarthatnak, miközben a taneszköz megfelel a NAT 2020-nak, illetve a hozzá kapcsolódó kerettantervnek. A médiaértés és médiaműveltség fejlesztése – azaz a médiatartalmak értése és kritikus szemmel történő vizsgálata, valamint a különféle kontextusban és eszközökkel megvalósuló kommunikációra való képesség – a taneszköz kiemelt céljai közé tartozik, amely perspektívát nyit tágabb pedagógiai célok felé is: a tanár és a tanulók közös munkája segíti a tanulók kritikai gondolkodásának kialakulását, előrelépést kínál a problémamegoldás területén, emellett fejleszt az állampolgári tudatosságukat is.

Biológia tankönyv 7-8.

(OH-BIO78TA, OH-BIO78TB)

A klasszikus ökológia-rendszertan súlyponttal rendelkező kiadványokhoz képest nagyobb arányban található bennük evolúció, biokémia, illetve anatómia és élettan. A témák a következő arányokat mutatják: pedagógiai szempontból a tudáskínáló megoldások mellett növekvő arányban találhatók a tudás aktív megszerzését elősegítő elemek. A feladatok, kísérletek, gyűjtőmunka, vitatémák erőteljesen kidomborítják az emberközelű természettudomány vonatkozásait, és annak a mindennapi élethez köthető aspektusait. Ezt a szemléletet képviselik a fejezetek összefoglalásai is, amelyekben többnyire nem az ismeretek

tömör megismétlését találjuk, hanem a megszerzett tudás felhasználásával olvasmányjellegű történetek, kutatások kiértékelését végezhetjük el, illetve az összefüggésekre rámutató kérdéseket, feladatokat oldhatunk meg.

Hon- és népismeret tankönyv 6. (OH-HNIO6TA)

A hon- és népismeret tantárgy a hagyományos népi kultúra jelenségeinek személyes megközelítésével segíti a jelenkori társadalom felépítésének, működésének megértését, lehetőséget teremt az ok-okozati összefüggések feltárására, a változások felfedezésére.

A tantárgy lehetőséget teremt a tapasztalati úton történő tanulásra, az ismeretek élménypedagógiai módszerekkel történő elsajátítására. Hangsúlyosan megjelenik a saját gyűjtőmunka, a szűkebb és tágabb szülőföld értékeinek, hagyományainak tanári támogatással történő felfedezése. Az önálló ismeretszerzés elsődleges közege a család és a tágabb rokoni, szomszédi környezet. A különböző generációk ismereteinek, életmódjának felfedezése fejleszti a különböző nézőpontú gondolkodást. A tantárgy ismeretanyaga és annak feldolgozási módja a múltra támaszkodva erősíti a tanulóban a családjá és a nemzete jövőjéért érzett felelősségtudatot.

A hon- és népismeret tanítási-tanulási folyamatában az egyéni képességek figyelembevételével központi szerepet kap a differenciálás – a gyakorlatban alkalmazva a korszerű óravezetési technikák változatait, pozitív módon erősítve a tanulók ismeretszerzésre irányuló törekvéseit.

A tantárgy a tanulásszervezési eljárások, módszerek megválasztásával támogatja a kommunikációs készségek és képességek fejlesztését, a kritikai és a történelmi gondolkodás kialakítását, a térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztését, az ismeretszerzéshez kapcsolódó eszközök adekvát használatát. Az önálló ismeretszerzésben való jártasság megszerzését támogatja a tankönyvhöz kapcsolódó melléklet, a *Szülőföldem* napló, ami a tantárgyi tematikát követve fogalmazza meg a gyűjtési feladatokat.

A tankönyv illusztrálása kapcsán nagymértékben támaszkodtak a magyarországi múzeumok fotóarchívumára, de felmerült annak az igénye, hogy olyan felvételeket is szerepeltessenek, amelyek nemcsak néprajzi forrásértékűek, hanem fotóművészeti kvalitásuk miatt is igényt tarthatnak a diákok és a pedagógusok fokozott figyelmére. *Kunkovác László*, a Nemzet Művésze címmel kitüntetett, Kossuth- és Balogh Rudolf-díjas fotóművész és etnográfus, a Magyar Művészeti Akadémia Film- és Fotóművészeti Tagozatának tagja életművéből válogatva így gazdag képanyag került a tankönyv leckéihez.

Technika és tervezés tankönyv 5. (OH-TET05TA)

Az 5–7. évfolyamon a technika és tervezés tantárgy modulfelépítésű. Olyan választható modulokat kínál, amelyek alapján az iskola a helyi program fő tartalmait ki tudja alakítani. Ez biztosítja a tananyag csökkentését, és azt, hogy jobban alkalmazkodjon a helyi igényekhez, lehetőségekhez, sajátosságokhoz, jobban támogassa a pályaválasztást, biztosítsa az esélyegyenlőséget. A modulok egymással egyenértékűek, ugyanazt a fejlesztést célozzák más-más tartalommal. A helyi tanterv készítésénél az iskola választ tanulói számára modult. Ha a helyi lehetőségek lehetővé teszik, az iskola számára akár mind a négy modul kiválasztható. Egy adott osztályhoz/csoporthoz a szaktanár választja ki a helyi tantervből a tanítandó modult 5. osztály elején, és azt viszi végig egészen a 8. évfolyamig. Egy tanulónak a négy modul közül csak az egyikkel kell megismerkednie, tehát számára a 250 oldalból csupán a megfelelő modul tananyaga hordoz szükséges információt.

- A modul:** Épített környezet – a tárgyalkotás technológiái: középpontjában az embert körülvevő mesterséges környezet, az épített tér áll.
- B modul:** Háztartás-ökonómia – az életvitel technológiái: az önellátásról, a másokról való gondoskodásról szól. Középpontjában a család áll.
- C modul:** Kertészeti technológiák: az iskolakerti munkára épül. Fókuszában az egészséges élelmiszerek termesztése áll. Bemutatja, hogy a naponta fogyasztott élelmiszerek honnan és hogyan kerülnek az asztalra.
- D modul:** Modellkezés – a tárgyalkotás technológiái: a műhelymunkára épül. Középpontjában a környezet anyagainak megismerése és felhasználása áll.

Anyanyelvi kifejezőkészség fejlesztését segítő applikációk alkalmazása a pedagógiai tevékenységben (3. rész)

Szöveg: **Dr. Szili Katalin**, adjunktus, MATE Kaposvári Campus, Neveléstudományi Intézet; pedagógus, Kaposvári Bárczi Gusztáv Módszertani Központ

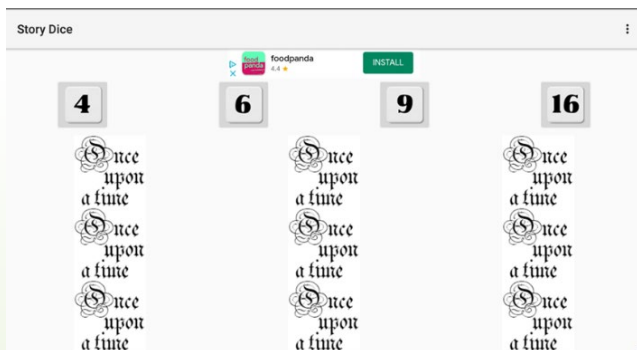
Story Dice

Elérhetőség: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.developer.cachucha.storydice>

62. ábra: A Story Dice logója

A *Story Dice* alkalmazás (62. ábra) akár öt éves kortól minden korosztályban alkalmazható játék, mely kiválóan fejleszt a szókincset, a mondatalkotást és leginkább az összefüggő szövegalkotást. Így nagyszerűen fejleszthető a gyermekek/tanulók/felnőttek önálló szövegalkotása, nyelvi kreativitása és fantáziája. A játék során a képernyőn megjelenő ikonokat kell egy történetbe, mesébe helyezni, melynek teljes tartalmát a játékos(ok) határozzák meg.

63. ábra: Kockák mennyiségének választása

Az alkalmazás elindítása után kiválasztható a játék során felhasználandó kockák száma, ami lehet 4, 6, 9, vagy akár 16 darab is. (63. ábra) Az applikáció 125 különböző képet tartalmaz, így a kombinációk lehetősége hatalmas számú.

64. ábra: 4 kockás játék

Egy koppintással elindítható a játék. Jelen esetben a legkönnyebb szintet, azaz a 4 kockával történő játékot választottuk (64. ábra), s a látható 4 ikonnal kell mindenkinek a saját történetét megalkotni, vagy a játékosok számának függvényében a kezdőjátékos első mondatát láncszerűen folytatni.

A beállítások menüben a kockák gyakoriságát, az időhúzást és a megjelenés grafikai hátterét lehet módosítani.

Összefoglalva (9. táblázat):

- A játék grafikája megfelelő, letisztult.
- A letöltés után internetkapcsolat nem szükséges a működéshez.
- A játékban eltöltött idő 10–30 perc (de akár egy egész délutános program is lehet).
- A játék teljesen ingyenes, azonban reklámot tartalmaz, amelyek folyamatosan jelen vannak a képernyő felső középső részén, és néhány másodpercig tartó teljes képernyő formájában is.

9. táblázat: A *Story Dice* összefoglalása

szempont	megvalósulás
1. életkor	5–99 év
2. fejlesztési terület	szókincs; mondatalkotás; szövegalkotás
3. változatosság	életkornak megfelelő; 4 nehézségi fokozat
4. idő	10–30 perc
5. hozzáférhetőség	nem szükséges internet
6. figyelemelterelés	reklámok kis felületen

Szókereső

Elérhetőség: <https://play.google.com/store/apps/details?id=words.gui.android>

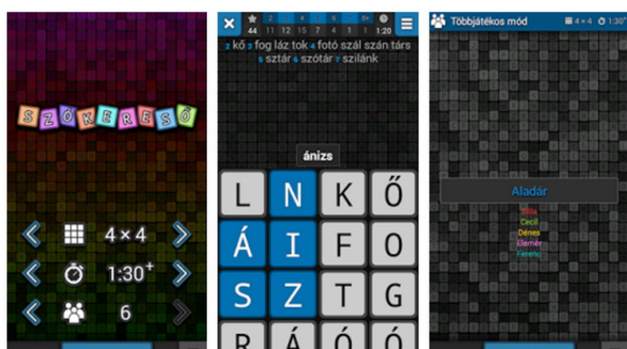

65. ábra: A Szókereső játék logója

A *Szókereső* applikáció (65. ábra) nyolcéves kortól játszható alkalmazás, azonban igazán élvezetes játékot tíz-tizenkét éves kortól nyújt. Kiválóan fejleszti a szókinccset, a nyelvi kreativitást, az olvasási és helyesírási készséget. Ezért különösen diszlexiás tanulóknak javaslom.

A játékban több beállítási lehetőség van (66. ábra):
a; játéktér mérete (2x2-8x8) b; a játékban eltöltött idő (félpercenként növelhető, de akár korlátlan is lehet)
c; játékosok száma (1-6 fő).

A képernyő felső részében látható, hogy hány szót tartalmaz a játék, a megkeresendő szavak hány betűből állnak, s ezekből mennyi található az adott rejtvényben. Az applikáció több mint hatvanezer szót tartalmaz, melyek hét szófajba sorolhatóak: főnevek, igék, főnévi igenevek, melléknévek, névmások, igeikötők, határozószók.

66. ábra: A játék működése (forrás: <https://play.google.com/store/apps/details?id=words.gui.android>)

Összefoglalva (10. táblázat):

- A játék grafikája megfelelő, letisztult.
- A letöltés után internetkapcsolat nem szükséges a működéshez.
- A játékban eltöltött idő 5-15 perc.
- A játék teljesen ingyenes, azonban reklámokat tartalmaz, amelyek folyamatosan jelen vannak a képernyő felső középső részén.

10. táblázat: A Szókereső összefoglalása

szempont	megvalósulás
1. életkor	8-99 év
2. fejlesztési terület	szókinccs, nyelvi kreativitás, olvasás, helyesírás
3. változatosság	életkornak megfelelő
4. idő	5-15 perc
5. hozzáférhetőség	nem szükséges internet
6. figyelemelterelés	reklámokat tartalmaz

PixWords

Elérhetőség: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.dekovir.pixwords>

67. ábra: A PixWord játék logója

A *PixWords* (67. ábra) játék szintén 8 éves kortól játszható. Ez az alkalmazás is a szókinccs, a nyelvi kreativitás, az olvasás és a helyesírási készség fejlesztésére alkalmas akár felnőttkorban is. A játékot a már olvasni tudó gyermekek fejlesztéséhez javaslom, kiemelten a diszlexiás tanulók részére.

68. ábra: A játék működése

A szókirakós játékok egy könnyebb verziója ez az applikáció, hiszen a betűhalmazból kirakható szót egy hozzá kapcsolódó kép segíti. Minden helyesen megfejtett szó egy pontot/dollárt ér. (68. ábra) Jelen esetben a keresett szó a befektetés. Amennyiben nem jövünk rá a megoldásra, a gyűjtött pontokból segítséget lehet vásárolni

a kérdőjel megérintésével. A segítség lehet első betű vagy véletlen betű felfedése, valamint a betűsorból egy felesleges betű eltávolítása.

Összefoglalva (11. táblázat):

- A játék grafikája megfelelő, letisztult.
- A letöltés után internetkapcsolat szükséges a működéshez.
- A játékban eltöltött idő 5–15 perc.
- Teljes képernyős reklámokat tartalmaz.

11. táblázat: A PixWords összefoglalása

szempont	megvalósulás
1. életkor	8–99 év
2. fejlesztési terület	szókincs, nyelvi kreativitás, olvasás, helyesírás
3. változatosság	életkornak megfelelő
4. idő	5–15 perc
5. hozzáférhetőség	Wifi-kapcsolat
6. figyelemelterelés	reklámokat tartalmaz

Szócsata

Elérhető: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.funrob.wordbattle>

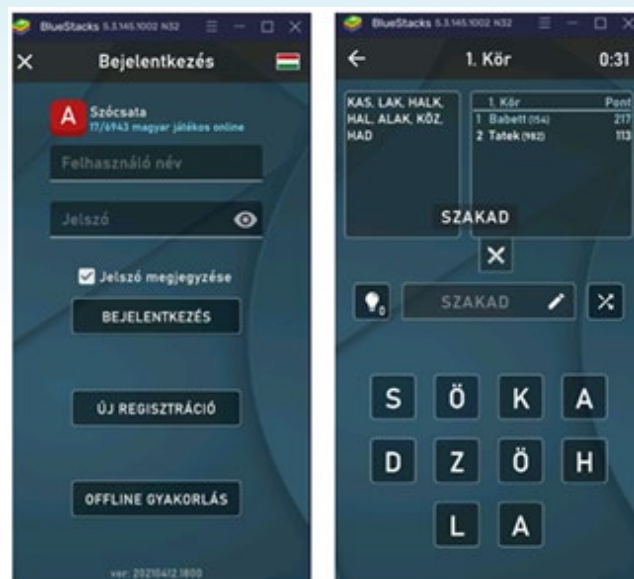

69. ábra: Szócsata logója

A Szócsata játék (69. ábra) 8 éves kortól játszható. Igazán izgalmassá akkor válik, amikor már minden betűt gyorsan felismer a tanuló, valamint amikor már az analízáló-szintetizáló tevékenységet is önállóan el tudja végezni minden olvasott szó esetében. A játék rendkívül jól fejleszti a szókincset, a nyelvi kreativitást, az olvasási és helyesírási készséget. A nyelvi kifejező-készség fejlesztésének szempontjából felső tagozatos (vagy idősebb) diszlexiás tanulóknak ajánlom.

A játék megkezdése előtt szükséges egy regisztráció, amit a már megszokott módon lehet elvégezni (felhasználónév, jelszó, e-mail-cím). Ezután két lehetőség közül lehet választani: (1) offline gyakorlás: ahol egyedül kereshetjük a szavakat (2) bejelentkezés: ahol az éppen aktív, a játékban szintén bejelentkezett

ellenféllel/ellenfelekkel lehet versenyezni, hogy ki találja meg a legtöbb/leghosszabb szavakat a megadott betűkből. (70. ábra)

70. ábra: A játék működése

Egyszerre hat játékkal lehet játszani valós időben, online. A játékidő 90 másodperc, a betűk száma 8 vagy 10 lehet. Lehetőség van kiválasztani, hogy az éppen aktív játékosok közül kivel szeretnénk játszani, ez egy 30 másodperces bemelegítés, ami után jön az igazi verseny, mely 4 körből áll. A betűk sorrendje változtatható, a segítség is vásárolható az alkalmazáson belül. A játékot az nyeri, aki a 4 körön keresztül a legtöbb pontot éri el.

Összefoglalva (12. táblázat):

- A játék grafikája megfelelő, letisztult.
- A letöltés után internetkapcsolat szükséges a működéshez.
- A játékban eltöltött idő 5–15 perc.
- A játék teljesen ingyenes, reklámot nem tartalmaz.

12. táblázat: A Szócsata összefoglalása

szempont	megvalósulás
1. életkor	8–99 év
2. fejlesztési terület	szókincs, nyelvi kreativitás, olvasás, helyesírás
3. változatosság	életkornak megfelelő
4. idő	10–30 perc
5. hozzáférhetőség	Wifi-kapcsolat
6. figyelemelterelés	reklámmentes

Szókapcsoló

Elérhetőség: <https://apkgk.com/hu/com.dotcactus.ossze>

71. ábra: A Szókapcsoló játék logója

A *Szókapcsoló* játék (71. ábra) egy remek szókincsfejlesztő alkalmazás, melyet főleg felső tagozatos vagy annál idősebb tanulók részére ajánlok.

A játék lényege, hogy nyelvtanilag helyes összetett szavak előtagját kell megalkotni a felsorolt 12 betűből. (72. ábra) Négy tetszőleges sorrendben felfedhető szóból lehet választani, melyek a kitalálendő szó utótagjai. Jelen esetben mind a négy rejtett utótagot felfordítottuk (...mosó; ...törő, ...üveg, ...keret) ez alapján kell kitalálni azt az ötbetűs szót, mely mind a négyet értelmes összetett szóvá egészíti ki. A megoldás pedig az ablak, melynek betűit egyenként kell megérinteni. Amennyiben nem tudja a játékos megoldani a rejtvényt, pontlevonásért egy-egy betűt kérhet. A játék során nem szükséges mind a négy utótagot megnézni, amennyiben marad olyan szó, amit nem fordítottunk fel, jutalompontot kap a rejtvényt megoldó. Összesen 442 db rejtvényt tartalmaz az applikáció.

72. ábra: A játék működése

Összefoglalva (13. táblázat):

- A játék grafikája megfelelő, letisztult.
- A letöltés után internetkapcsolat nem szükséges a működéshez, de külön weboldarról kell letölteni.
- A játékban eltöltött idő 5–15 perc.
- A játék teljesen ingyenes, reklámot nem tartalmaz.

13. táblázat: A Szócsata összefoglalása

szempont	megvalósulás
1. életkor	10–99 év
2. fejlesztési terület	szókincs
3. változatosság	életkornak megfelelő
4. idő	10–30 perc
5. hozzáférhetőség	nem szükséges internet, de külön weboldarról tölthető le
6. figyelemelterelés	reklámot nem tartalmaz

RejtvényApp

Elérhetőség: <https://play.google.com/store/apps/details?id=hu.tapaps.crossword>

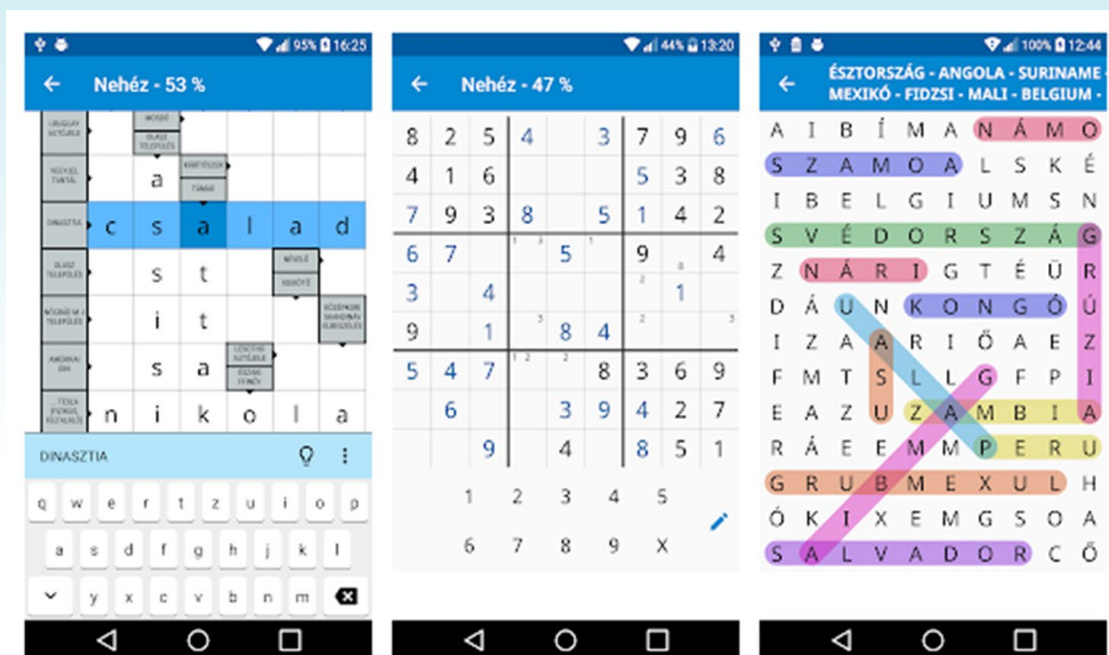
73. ábra: A RejtvényApp logója

A *RejtvényApp* (73. ábra) egy klasszikus keresztrejtvény-gyűjtemény, mely a szókincs fejlesztésén kívül a nyelvi kreativitást, a vizuális figyelmet és a logikai készséget fejleszti. Főleg a felső tagozatos és annál idősebb tanulók részére ajánlom.

Az applikáció három típusú keresztrejtvényt tartalmaz: skandináv rejtvény, szókereső és sudoku. (74. ábra) Mindhárom rejtvénytípus három nehézségi szinten játszható: könnyű, közepes és nehéz.

A skandináv rejtvények ezenkívül három méretben játszhatóak: (1) kicsi, aminek játéktérje 70 mező (2) közepes, 80–120 mező (3) nagy, 150 mezőnél több. Amennyiben egy feladványt nem tudunk megoldani, a villanykörte piktogramot kell megérinteni, és egy rövid reklám (5 mp) megtekintése után megkapjuk a megfejtést.

A szókereső típusú rejtvény szavait nyolc kategória közül lehet kiválasztani: fővárosok, országok, állatok, növények, autómárkák, irodalom, ételek és kémia; valamint lehetőség van mindegyik témakört megjelölni vagy véletlenszerűen választani. A nehézség a szókereső rejtvény esetében a méretet és a megkeresendő szavak számát jelenti.

74. ábra: A játék működése

(forrás: <https://play.google.com/store/apps/details?id=hu.tapps.crossword>)

A sudoku a klasszikus 9x9 pályamezővel rendelkező rejtély. Amiben több a papíralapú rejtélynél, hogy piros színnel jelzi a figyelmetlenségünket. Azaz, ha egy olyan számot választunk, ami már szerepel az érintett sorban, oszlopban vagy 3x3 négyzetben, azt piros betűszínnel emeli ki. A ceruzára kattintva pedig a több lehetőség jelölését végezhetjük el, vagyis kis számokkal beírható, hogy mely számok kerülhetnek majd az adott négyzetbe. A nehézségi fokozatot a megadott számok mennyisége, valamint a több lehetőséget tartalmazó négyzetek adják.

Összefoglalva (14. táblázat):

- Az alkalmazás grafikája megfelelő, letisztult.
- A letöltés után internetkapcsolat nem szükséges a működéshez.
- A játékban eltöltött idő 10–30 perc.
- A játék teljesen ingyenes, reklámot csak segítségkérés esetén kell néznie a játékosnak.

14. táblázat: A RejtélyApp összefoglalása

szempont	megvalósulás
1. életkor	8–99 év
2. fejlesztési terület	szókincs
3. változatosság	életkornak megfelelő; 3 méret, 3 nehézségi szint, 6 választható téma
4. idő	10–30 perc
5. hozzáférhetőség	nem szükséges internet
6. figyelemelterelés	reklámok segítségkérésért

Utószó

Az előzőekben bemutatott applikációkat alaposan megismertem, s ezután ki is próbáltam. Tapasztalatom alapján elmondhatom, hogy a gyerekek nagy örömmel fogadták, amikor a hagyományos fejlesztőfeladatokat mobiltelefonon vagy tableten végezheték.

Remélem, hogy minden kedves kollégám talál olyan alkalmazást ebben a gyűjteményben, ami elnyeri tetszését, s megpróbálja beintegrálni egy-egy tanórába, fejlesztőfoglalkozásába, vagy ajánlja a szülőknek otthoni gyakorlásra, esetleg diákjainak a szabadidő hasznos eltöltésére.

Érettségi változások: FIZIKA

A közismereti érettségi vizsgatárgyak 2024. május-júniusi vizsgaidőszaktól érvényes vizsgakövetelményei

A felmenő rendszerben tanulók számára 2024-től kezdődően új, változó vizsgakövetelmények lépnek érvénybe. **Érettségi változások** című rovatunkban tantárgyanként vizsgáljuk meg a kötelező vizsgatárgyak jellemző változási szisztémáit, a jövőben érvényes strukturális ismereti eljárásait. Az iskola megkezdésének idején bemutatjuk olvasóinknak a természettudományos tantárgyak változásait, így szeptemberi lapszámunkban a fizika tantárgy változásait figyeltük meg.

Szöveg: Karkó Ádám

2020-ban a *Nemzeti alaptanterv és Kerettantervek* bevezetését követően elkészültek a hozzájuk illeszkedő részletes érettségi vizsgakövetelmények is. A követelmények alapján először a 2023/2024-es tanévben, a május-júniusi érettségik alkalmával adnak számot tudásukról a vizsgázók.

A megújuló érettségi vizsgakövetelmények – általánosan interpretálva, az összes érettségire vetítve – korszerű értékelési módszereket határoznak meg, amelyekkel az eddiginél szélesebb teret adnak a diákok önálló problémamegoldásának és kreativitásának. Továbbra is megmaradt az érettségi vizsga kétszintű rendszere, amelyben a kötelező vizsgatárgyak sem változtak meg, így a fizika egy nem kötelezően megszabott időpontra esik majd.

A fizikaismeretek kitágítása

A 2024-től érvényes érettségi rendszerben a fizika vizsgakövetelményei között a korábban már meghatározott kompetenciákat érthetjük: a vizsgázónak ismereteit össze kell kapcsolnia a mindennapokban tapasztalt jelenségekkel, a modern kor technikai eszközeinek működésével és azok hétköznapi használatával. A vizsgázónak az alapvető természettudományos megismerési módszereket ismernie és alkalmaznia kell. Ismernie kell az alapszempontok mérését, egyszerű számításokat el kell tudnia végezni. A vizsgázónak tisztában kell lennie az egyszerűen lefolytatható fizikai kísérletek elvégzésével, a kísérleti tapasztalatok kiértékelésével, grafikonok, ábrák és folyamatábrák készítésével, értékelésével, elemzésével, a különféle mértékegységek, mértékrendszerek használatával. A vizsgázónak tudnia kell a vizsga szintjének megfelelő szakkifejezések szabatos használatát szóban és írásban, ismernie kell

az induktív és deduktív következtetéseket, illetve analógias következtetéseket, valamint adatok, ábrák kiegészítését, adatsorok, ábrák (köztük diagramok, grafikonok) elemzését, felhasználását. A vizsgázónak el kell különítenie a tudományos és áltudományos szövegeket/információkat, a téves információkat azonosítani kell. A vizsgázó kompetenciái között szerepel a napjainkban felmerülő, fizikai ismereteket is igénylő problémák lényegének megértése, a mindennapi életben használt eszközök működésének megértése, az időbeli tájékozódás a fizikatörténet legfontosabb eseményeiben. A vizsgázónak fel kell ismernie és értenie kell a környezetvédelemmel összefüggő problémákat, a környezettudatossággal és energiahatékonysággal összefüggő problémákat és a lehetséges megoldási lehetőségeket, ismernie kell a jelen tudományos kihívásait. Szükséges az önálló ismeretszerzés, kutatás, projektmunka elvégzésére való képesség és gyakorlat, saját munkájának hiteles értékelése, illetve más természettudományos tantárgyak kapcsolódó középszintű kulcsfogalmainak megértése.

Témaköri átstrukturálás

Mind a 2017-es, mind a 2024-es érettségi vizsgakövetelmények esetében az emelt szintű vizsga tartalmi követelményeibe beletartoztak és beletartoznak a középszintű vizsga tartalmi követelményei.

1 Mozgás és egyensúly, amely korábban *Mechanika* néven jelent meg. Több strukturális változás történt, jelen esetben az új, 2024-től érvényes vizsgarendszer követelménylistáját közöljük. (= Előszörban előre, a követelménylista elejére kerültek az *Egyszerű mozgások*, melyen belül két külön szakaszt különítettek el: az egyenesvonalú egyenletes

mozgást és az egyenesvonalú egyenletesen változó mozgást. Előbbi emelt szintjére bekerült az *Ismerje az anyagi pont és a merev test fogalmát a probléma jellegének megfelelően.*)

2 Energia, munka, hő, amely korábban *Hőtan, termodinamika* címmel jelent meg. (= Két nagyobb témakört olvashatunk le. Egyrészt a *Munka, energia* témakörét, melyen belül a tanulóknak a következő résztémákkal kell foglalkozniuk: *munkavégzés, munka, energia, a munka és energia viszonya [munkatétel], mechanikai energiamegmaradásának elve; teljesítmény, hatások, megújuló és nem megújuló energiaforrások, energiaátalakulások erőművekben, környezetben, háztartásban, emberi szervezetben, az energia szállítása, élelmiszerek energiatartalma.* A témakörön belül a középszintű és emelt szintű követelmények a korábbi vizsgakövetelményekhez hasonló, ám strukturálisan más szegmenseket emel ki. A másik nagyobb témakör *A melegítés és hűtés következményei* címet kapta, amelyen belül a következő témák kaptak helyet: *termikus kölcsönhatások, hőtágulás, hőmérséklet, gázok: egyensúlyi állapot hőmérséklet, nyomás, térfogat, belső energia anyagsűrűség [tömeg, részecskeszám], mól ideális gáz, Avogadro törvénye, termikus kölcsönhatás, ideális gáz állapotváltozói és azok megváltozása, állapotegyenletek, egyesített gáztörvény, izobár, izochor és izoterm állapotváltozás; az ideális gáz kinetikus modellje [csak emelt szinten!]; hőmozgás; hőmennyiség, munkavégzés, belső energia, a termodinamika I. főtétele, adiabatikus állapotváltozás; melegítés, hűtés, halmazállapot-változás; a termodinamika II. főtétele, időbeli egyirányúság a természetben, rendezettség, rendezetlenség, hőerőgépek hatásfoka.)*

3 Víz, levegő, környezet (= A *Víz, levegő* témakörön belül a következő témákkal találkozhatnak a tanulók: *légnyomás, időjárás, a légnyomás és időjárás kapcsolata; a víz különleges tulajdonságai [csak középszinten!]; Pascal törvénye, hidrosztatikai nyomás, felhajtóerő, áramlás hatására bekövetkező nyomáscsökkenés; felületi feszültség.* A *Környezet* témakörön belül a tanulóknak a hőterjedés módjaival, illetve az éghajlat, ózonpajzs, üvegházhatás, klímaváltozás témáival kell foglalkozniuk.)

4 Elektromosság, korábban *Elektromágnesesség* címen jelent meg. (= Az egyik témakör a *Szikrák, villámok* címet kapta, melyen belül az *elektrosztatikai alapjelenségek, atom, elektron, a töltésmegmaradás törvénye, a Coulomb-törvény, az elektromos mező jellemzése, erővonalak, térerősség, homogén mező, szuperpozíció elve, potenciál, feszültség, ekvipotenciális felület, földpotenciál, konzervatív mező, és a kondenzátorok, kapacitás* résztémák jelentek meg. A második témakör az *Elektromosság a környezetünkben* címmel jelent meg, melynek keretében az *elektromos áram, áramerősség, feszültség, feszültségforrás, áramforrás, Ohm törvénye, az egyenáram hatásai, biológiai, hő, mágneses és vegyi hatás, és az egyenáram munkája és teljesítmé-*

nye, valamint a galvánelemek, akkumulátor, továbbá a váltakozó áram, lakások áramellátása, elektromos eszközeink, illetve a pillanatnyi, maximális és effektív feszültség és áramerősség, váltakozó áramú ellenállások: ohmos, induktív és kapacitív ellenállás, fáziskésés, fázissietés, végül a félvezetők, félvezető eszközök témáit kell a diákoknak feldolgozniuk. *Generátorok és motorok* témakörnél az alábbi témákkal találkozhatnak: mágneses alapjelenségek, a mágneses mező jellemzése, mágneses erőhatások; az indukció alapjelensége, mozgási indukció, nyugalmi indukció; Faraday-féle indukciós törvény, Lenz törvénye, kölcsönös indukció, önindukció, tekercs mágneses energiája; generátor, motor, dinamó transzformátor.

5 Hullámok, kommunikáció, fény, korábban *Optika* címen volt ismert. (= A *hullámok szerepe a kommunikációban* című témakör alatt a következő témákat kell feldolgozniuk a diákoknak: *mechanikai hullámok; visszaverődés, törés, interferencia, elhajlás; hangforrás, hanghullámok, hangerősség, hangmagasság, hangszín; állóhullám, duzzadóhely, csomópont, húrok, sípok; ultrahang, infrahang, zajszennyezés; az elektromágneses hullám fogalma, terjedési sebessége vákuumban, az elektromágneses hullámok spektruma; rezgőkör [csak emelt szinten!]; speciális relativitáselmélet [csak emelt szinten!].* A *Képek és látás* témakörében tudásukat kell bizonyítaniuk a tanulóknak a következő témákból: a fény terjedési tulajdonságai; a fényvisszaverődés és a fénytörés törvényei [Snellius-Descartes törvény], teljes visszaverődés, határszög [száloptika], diszperzió, színek, homogén és összetett színek; fényinterferencia, koherencia, fénypolarizáció, polárszűrő, fényelhajlás résen, rácson, lézergyén, holográfia; a geometriai fénytani leképezés, az optikai kép fogalma [valódi, látszólagos], síktükör, lapos gömbtükör [homorú, domború], vékony lencsék [gyűjtő, szóró], fókusz távolság, dioptria; leképezési törvény, nagyítás, egyszerű nagyító, fényképezőgép, vetítő, mikroszkóp, távcső; a szem és a látás, rövidlátás, távollátás, szemüveg).

6 Atomfizika, magfizika (= Két témakör van, az első: *Az atomok és a fény: foton [energiakvantum]; kilépési munka; az atom szerkezete, atommag, elektron, elemi töltés, ion relatív atomtömeg, legfontosabb atommodellek; Rutherford szórási kísérlete, atommag; vonalas színek; alapállapot, gerjesztett állapot; a fény részecsketermészete, az elektron hullámtermészete, de Broglie-hullámhossz, Heisenberg-féle határozatlansági reláció; elektronmikroszkóp, felbontás; az elektronburok szerkezete, kvantumszámok: fő- és mellékkvantumszám, mágneses kvantumszám, spin, Pauli-féle kizárási elv, Hund-szabály, elektronhéj [csak emelt szinten!]; kvantummechanikai atommodell [csak emelt szinten!].* A második témakör *Az atommag szerkezete: atommag, nukleon, proton, neutron, tömegszám, rendszám, izotóp, nukleáris kölcsönhatás; tömeghiány [tömegdefektus]; radioaktivitás, alfa-, béta-, és gamma-sugárzás; felezési idő, bomlási törvény,*

A középszintű vizsga részei

Írásbeli vizsga		Szóbeli vizsga
150 perc		15 perc
I. rész: Feleletválasztós kérdéssor	II. rész: Összetett feladatok	Egy téma kifejtése kísérlettel, vagy egyszerű méréssel. Vagy választható projekt,* a projekthez kapcsolódó elméleti kérdésekkel.
40 pont	50 pont	
90 pont		
		60 pont

* Projektmunka készítését csak az a vizsgázó választhatja, aki érettségi bizonyítvánnyal nem rendelkezik, és tanulói jogviszonyban van.

Az emelt szintű vizsga részei

Írásbeli vizsga			Szóbeli vizsga
240 perc			20 perc
I. rész: Feleletválasztós kérdéssor	II. rész: Témakifejtés	III. rész: Összetett feladatok	A) feladat: egy mérés elvégzése B) feladat: elméleti téma kifejtése
30 pont	23 pont	47 pont	
100 pont			
			50 pont

aktivitás; bomlási sor; sugárvédelem; mesterséges radioaktivitás [csak emelt szinten!]; maghasadás, szabályozott láncreakció, szabályozatlan láncreakció, atombomba magfűzió, nukleáris energia-termelés; sugárterhelés, háttérsugárzás; elnyelt sugárdózis, egyenértékű dózis [csak emelt szinten!]; nukleáris medicina, radioaktív izotópok alkalmazása; sugármérés [csak emelt szinten!]; elemi részecskék [csak emelt szinten!].)

7 A Világegyetem megismerése, korábban Gravitáció, csillagászat néven volt ismert. (= A gravitációs mező című témakörben az alábbi témák jelentek meg: a gravitációs mező, az általános tömegvonzás törvénye; a bolygómozgás Kepler törvényei; súly és súlytalanság; kozmikus sebességek. A Csillagászat témakörében a fényév; űrkutatás, vizsgálati módszerek; Naprendszer; Nap; Hold; üstökösök, meteoritok; csillagok; Tejútrendszer, galaxisok, galaxishalmazok; Ósrobbanás elmélete, táguló Univerzum, fekete lyuk témáit kell a tanulóknak ismerniük.)

8 Fizika- és kultúrtörténeti ismeretek (= A fizikátörténet jelentősebb személyei: Arkhimédész, Kopernikusz, Kepler, Galilei, Newton, Watt, Ampère, Faraday, Maxwell, Hertz, Jedlik Ányos, Eötvös Loránd, Rutherford, M. Curie és P. Curie, Planck, Bohr, Einstein, Kármán Tódor, Szilárd Leó, Teller Ede, Wigner Jenő, Gábor Dénes, érdekesebb személyek fizikátörténeti projektekhez, pl.: Leonardo, Hooke, Huygens, Ohm, Young, Joule, Faraday, J. J. Thomson, Millikan, Feynman, Hawking, Marx György stb. Felfedezések, találmányok, elméletek:

geo- és heliocentrikus világkép, „égi és földi mechanika egyesítése”, távcső, mikroszkóp, vetítő, a fény természetének problémái, gőzgép és alkalmazásai, dinamó, generátor, elektromotor, az elektromágnesség egységes elmélete, belső égésű motorok, az elektron felfedezésének története, radioaktivitás, az atomenergia alkalmazása, röntgensugárzás és más elektromágneses hullámok, speciális relativitáselmélet, kvantummechanika, az űrkutatás történetének legfontosabb eredményei, félvezetők. A jelen kihívásai: anyagtudományi kutatások, hálózatkutatás, részecskefizika, kvantumoptika és kvantuminformatika, lézer, gravitációs hullámok, sötét anyag, sötét energia, környezetfizika, mesterséges intelligencia.)

Részletek:

https://www.oktatas.hu/koznevels/erettsegi/kozismereti_vizsgatargyak_2024tol

Részletes érettségi vizsgakövetelmények a 2012-es Nat alapján:

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/erettsegi/vizsgakovetelmenyek2017/fizika_vk.pdf

Részletes érettségi vizsgakövetelmények a 2020-as Nat alapján:

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/erettsegi/vizsgakovetelmenyek2024/fizika_2024_e.pdf

Az akkreditált számítógépes nyelvvizsgák tapasztalatai a 2018–2021 közötti időszakban

Az Oktatási Hivatal Nyelvvizsgáztatási Akkreditációs Osztály (NYAK) és a Nyelvvizsgát Akkreditáló Testület (NYAT) 2021 novemberétől 2022 májusáig tartó közös kutatásának eredményeit a NYAT az Oktatási Hivatal számára készített beszámolóban véglegesítette. Ebben a cikkben a következtetések rövidített, tájékoztató jellegű összefoglalása olvasható.

Szöveg: Dr. Babos Krisztina, Dömök Szilvia, Gróf Szilvia, Kissné Adorján Júlia, Dr. Lehmann Magdolna, Dr. Lukácsi Zoltán, Dr. Márcz Róbert, Dr. Soproni Zsuzsanna

A magyarországi államilag akkreditált nyelvvizsgáztatás terén az elmúlt három évben jelentős változások történtek. A papíralapú nyelvvizsgákkal párhuzamosan 2021. január 1-től a számítógépes formátumú nyelvvizsgák lebonyolítása is részletesen szabályozottá vált; így számítógépen nyelvvizsgázni ma már a hatályos előírásokhoz illeszkedő körülmények között nemcsak akkreditált vizsgahelyen lehet, hanem egyedileg nem akkreditált vizsgahelyszínen (online) is. A számítógépes vizsgaformátum megjelenésével felvetődött a kérdés, hogy milyen hatással van az új formátum a nyelvvizsgák nehézségére. A NYAK és a NYAT ezért egy átfogó, kevert módszertanú kutatás keretében megvizsgálta, hogy a 2018–2021 között nyilvántartott vizsgaeredmények milyen eltéréseket mutatnak a vizsgaformátum függvényében, hogyan jellemezhetők az egyes vizsgaformátumok, illetve mi a véleménye a nyelvvizsgaközpontoknak és a vizsgázóknak a számítógépes nyelvvizsgáról.

A közhiteles nyilvántartás vizsgálata

A vizsgálat a 2018–2021 közötti négyéves időszak összes közhiteles nyilvántartásban szereplő adatára kiterjedt, illetve a nyilvántartott adatokat új, empirikus adatgyűjtéssel egészítette ki. A nyilvántartás szerint a komplex nyelvvizsgatípus (azaz az együtt letett szóbeli és írásbeli vizsga) volt a legnépszerűbb mindegyik vizsgált évben (ld. 1. táblázat).

A vizsga formátumát tekintve a papíralapú vizsgák lényegesen népszerűbbek voltak a számítógépes formátumnál (2. táblázat). A vizsgák 94,38%-a papíralapú volt; a papíralapú formátumot választó vizsgázók száma minden szinten (A2, B1, B2, C1) meghaladta a 92%-ot.

A nyelvvizsgák száma 2019-ben volt a legmagasabb és 2021-ben a legalacsonyabb (3. táblázat). A vizsgált négy évben egyértelműen a B2 szint volt a legnépszerűbb, a vizsgázók 79,71%-a ezt a szintet választotta, míg az A2 szint csak jelképesen volt jelen (0,04%). Angol nyelvből vizsgáztak legtöbben (75,68%), ezt követte a német (17,83%), majd az eszperantó (1,18%), a francia (1,15%) és a spanyol (1,08%). Az angol nyelv népszerűsége a számítógépes formátumban még hangsúlyosabb (82,24%), ezért a kutatást a továbbiakban a komplex típusú, B2 szintű, angol nyelvű vizsgákra szűkítettük, és csak azokra a vizsgaközpontokra fókuszáltunk, amelyek (a) rendelkeztek számítógépes nyelvvizsgáztatási akkreditációval; (b) a vizsgált ciklusban számítógépes nyelvvizsgáztatási tevékenységet folytattak; és (c) szerveztek angol nyelvű vizsgáztatást B2 szinten. Az összehasonlító elemzésben így 10 vizsgaközpontot vizsgáltunk. Az adatok szerint emelkedett a sikerességi arány a vizsgált időszakban, az angol nyelvű, B2 szintű, komplex nyelvvizsgák tekintetében statisztikai jelentőségű különbség a 2019. év alacsonyabb és a 2021. év magasabb sikerességi aránya között mutatható ki.

1. táblázat A nyelvvizsgák száma évenként és típusonként

		típusa			összes
		szóbeli	írásbeli	komplex	
nyelvvizsga éve	2018	16.431	26.311	77.819	120.561
	2019	16.241	25.129	83.096	124.466
	2020	11.152	17.664	57.168	85.984
	2021	8.877	12.854	57.417	79.148
összes		52.701	81.958	275.500	410.159

2. táblázat A nyelvvizsgák száma formátumonként és szintenként 2018–2021 között

		szintje				összes
		A2	B1	B2	C1	
formátuma	papíralapú	159	16.122	309.280	61.552	387.113
	számítógépes	9	491	17.671	4.875	23.046
összes		168	16.613	326.951	66.427	410.159

A vizsgálatban statisztikailag jelentős különbség mutatható ki a formátumok között. A 2018. év adataiban még nem szerepelt számítógépes komplex vizsga, ezért itt az összehasonlítás nem volt lehetséges, de 2019-ben a számítógépes vizsgák sikerességi aránya magasabb volt a papíralapúakénál, míg 2020-ban a papíralapú nyelvvizsgák mutatták a magasabb sikerességi arányt, a számítógépes vizsgák ettől valamelyest elmaradtak. A papíralapú vizsgák sikerességi aránya ismét magasabb volt 2021-ben a számítógépes vizsgák sikerességével összevetve.

A vizsgaformátumok választhatósága és a formátumok eltérő népszerűsége – így az eltérő mintanagyságok – kutatómódszertani problémákat vetettek fel, árnyaltabb képet kapunk, ha a fentebb tárgyalt módon szűkítjük a vizsgálat fókuszát. Az angol nyelvű, B2 szintű, komplex papíralapú nyelvvizsgák sikerességi arányában ugyanaz a tendencia látható, mint amit a formátumfüggetlen vizsgálatban találtunk. A papíralapú formátumot választó vizsgázók száma 2019-ben volt a legalacsonyabb, 2021-ben pedig a legmagasabb. A különbség a vizsgázók számát tekintve statisztikailag jelentős, a formátumok sikerességi arányaiban megfigyelt eltérés viszont következetlen. Következetes eltérés mutatható ki ugyanakkor a 2019. év és a 2021. év eredményei között, amely mögött a populáció eltérő tulajdonságai húzódkhattak meg. Kutatásunk célja azonban nem a populáció vizsgálata volt, hanem annak megállapítása, hogy a számítógépes vizsgaformátum megjelenése önmagában okozhatta-e a sikerességi arányok változását. A kutatási eredmények fényében azt állapítottuk meg, hogy a számítógépes formátum önmagában nem okozhatta a sikeresség emelkedését, így ebben az értelemben a formátumbővítésnek vizsgabiztonságot veszélyeztető hatása nem volt.

A továbbiakban a vizsga nyelve és a vizsgázók életkora alapján is összevetettük a papíralapú és a számítógépes

vizsgaformátumot. A vizsganyelv szerinti megoszlás sajátos képet mutatott. A 33 vizsganyelv közül a vizsgált ciklusban a papíralapú vizsgán mindegyik nyelv megjelent, míg a számítógépes formátumban csak 7 nyelv szerepelt. Az angol nyelv túlsúlya általános volt, ezt követte mindkét formátumban a német, nem volt olyan vizsganyelv, amelyik számítógépes formátumban volt népszerűbb. A vizsgázók életkor szerinti megoszlása formátumonként azt mutatta, hogy a papíralapú formátum minden életkorban népszerűbb volt, mint a számítógépes vizsga. A nyelvvizsgázók zömét kitevő 14–49 éves korosztályban a papíralapú vizsgázók aránya minden életévben meghaladta a 90%-ot. A számítógépes nyelvvizsga a felsőoktatási hallgatók korcsoportjában a legnépszerűbb, de minden évben 9% alatt volt. A középfokú oktatásban tanulók korcsoportjában a számítógépes vizsgák aránya nem érte el az 5%-ot.

A vizsgaközpontok véleményének vizsgálata

A számítógépes formátumban a legnagyobb vizsgázói létszámmal vizsgáztató központok vezetőjének véleményét félig strukturált interjúval történő adatgyűjtés során térképeztük fel. A számítógépes formátum bevezetésének elsődleges okaként a pandémia rajzolódott ki a válaszokból. Egy vizsgarendszer már eleve csak számítógépes formátumban indult el még a világjárvány előtt; mások kifejtették, hogy a már bevezetett számítógépes tantermi vizsgát a lezárások miatt fontosnak látták kiegészíteni az ún. egyedi vizsgahelyszínen, azaz online történő vizsgáztatás lehetőségével, hogy a piaci igényekre reagálva vizsgázóikat megtarthassák. Ugyanakkor egy vizsgaközpont véleménye szerint „piaci/üzleti szempontból nem indokolt számítógépes vizsgát kínálni, de ez egyfajta presztízkérdés is volt”. Hangsúlyozták emellett a környezetvédelem fontosságát a papírfelhasználás csökkentésével, valamint

3. táblázat A nyelvvizsgák száma évenként és szintenként

		szintje				összes
		A2	B1	B2	C1	
nyelvvizsga éve	2018	71	5.942	97.489	17.059	120.561
	2019	56	5.006	101.128	18.276	124.466
	2020	19	3.153	66.947	15.865	85.984
	2021	22	2.512	61.387	15.227	79.148
összes		168	16.613	326.951	66.427	410.159

a papíralapú vizsgához képest gyorsabb értékelés és eredményhirdetés lehetőségét. Egy vizsgaközpont-vezető kiemelte a beépített digitális szótár használatának előnyeit. A digitalizáció ma trend a fiatalok körében, és fontosnak tartották, hogy legyen számukra alternatívája a papíralapú vizsgának. Van olyan vizsgaközpont, ahol teremben nem, csak online vizsgáztatnak, míg mások mindkét lehetőséget felajánlják a jelentkezőknek. Megfogalmazták, hogy a járvány miatti veszélyhelyzet megszűnése óta erősen lecsökkent az egyedi vizsgahelyszínen – online – vizsgázók száma, viszont stabilizálódni látszik az akkreditált teremben számítógépen vizsgázók száma.

A vizsgázói populáció jellemzése kapcsán a vizsgaközpontok többsége szerint kinyílt az olló: a fiatal és idősebb korosztály egyaránt választja a számítógépes formátumot, tehát életkor tekintetében nincs jelentős eltérés a számítógépes és a papíralapú formátum között. Ugyanakkor szerintük sok fiatal választotta az online vizsgalehetőséget, bár kifejezetten korosztályos vizsgát nem végeztek még. Ennek lehetséges okaként említették a világjárvány idején bevezetett otthoni munkavégzés lehetőségét, melynek következtében az online munka ma már kevésbé idegen sokak számára, mint korábban. Az online vizsga egyesek szerint a budapesti vizsgázók körében népszerűbb volt, mint vidéken. Felmerült az is, hogy nincs valós lehetősége a vizsgázónak egy adott vizsgaidőszakon belül eldönteni, hogy melyik formátumot szeretné választani, mert egy vizsgaidőszakban csak egy adott formátumot ajánlottak fel a vizsgázóknak; ennek fő oka a szervezési nehézségekben rejlett.

Kiemelték, hogy a számítógépes vizsgát választók pozitívan fogadták a lehetőséget: számukra a számítógépes formátum előnyei a letisztultabb, olvashatóbb írás, az online szótár használatának lehetősége és a számítógépes felület átláthatósága, de hangsúlyozták, hogy sokkal több a papíralapú formátumot választó vizsgázó. A visszajelzéseik alapján a vizsgázók leginkább az internetmegszakadástól, illetve a beszédértés- és a beszédkézségvizsga számítógépes formájából adódó nehézségektől tartottak. Ugyanakkor a vizsgaközpontok tapasztalatai szerint a gyakorlatban ezekkel nem volt jelentős probléma. Kiemelték, hogy a vizsgáztatók tartózkodóbbak voltak a számítógépes formátummal szemben, annak ellenére, hogy a vidékieket jobban be lehet vonni a vizsgáztatásba, gyorsabb az értékelési folyamat, és a dolgozatok kezelése is egyszerűbb. Ugyanakkor a számítógépes vizsgáztatás hátránya, hogy nehézséget okoz az elő- és utómunkák technikai háttere és a javítási jelek alkalmazása az értékelői felületen.

A vizsgázók teljesítményében és sikerességi arányában a vizsgaközpontok szerint nem volt lényeges változás. Hangsúlyozták, hogy a vizsgákon a felkészültség számít, nem a vizsga formátuma. Tényező lehet a sikerességben véleményük szerint a választott vizsgaidőszak (pl. az érettségi vizsga környékén felkészültebbek a vizsgázók), a vizsgázói populáció összetétele, továbbá az, hogy a budapesti iskolák oktatási színvonala magasabb lehet a vidékiekéénél, a számítógépes formátumot választó vizsgázók valószínűleg alapvetően agilisab-

bak, nyitottabbak a papíralapú formátumot választóknál, valamint a kényelmes, otthoni környezetben tett vizsga kevesebb stresszel járhat a vizsgázók számára. A vizsgaközpont-vezetők egyetértettek abban, hogy nem a nyelvtudás szintje határozza meg, melyik formátumot választják a vizsgázók.

A vizsgaközpontok számítógépes formátumra vonatkozó jövőbeli tervei egybevágóan abban a tekintetben, hogy mindannyian úgy vélték, a piaci igények változásának nyomán követése és a technikai fejlesztés nagyon fontos a továbbiakra nézve. Mindannyian fontosnak tartották ugyanakkor, hogy mind a vizsgázói, mind a vizsgáztatói felület legyen még inkább felhasználóbarát a jövőben.

A vizsgázók véleményének vizsgálata

Az új akkreditált nyelvvizsgaformátum fogadtatását a nyelvvizsgázók körében kérdőíves adatgyűjtéssel vizsgáltuk. Az online kitölthető kérdőív három részből állt: (1) háttér adatok a válaszadóról (életkor, nem, végzettség, foglalkozás; nyelvvizsga nyelve, szintje, típusa, időpontja, formátuma, sikeressége); (2) az adott vizsgaformátum választásának okai és felkészülés a vizsgára; (3) személyes benyomások a vizsgáról, nyitott végű szabadon megválaszolható kérdésekkel. A nyelvvizsgázókat az akkreditált vizsgaközpontokon, valamint a NYAK honlapján keresztül értük el. A vizsgálat során a nyelvvizsgázók a kérdőívet önként és névtelenül töltötték ki.

A kérdőívet 2022 tavaszán 2015 válaszadó töltötte ki, akiknek több mint 80%-a papíralapú vizsgát tett. A számítógépen vizsgázók 85%-a pedig otthonában (egyedi vizsgahelyszínen) nyelvvizsgázott. Életkor tekintetében kamaszok és fiatal felnőttek töltötték ki a kérdőívet: 44,3% középiskolás; 20–20% egyetemre jár vagy dolgozik; illetve 12,5% egyetem mellett dolgozik. A válaszadók többsége (87,7%) ajánlaná az általa választott formátumot. A válaszadók szerint elsősorban ők maguk döntöttek arról, hogy milyen formátumú (papíralapú, számítógépes, otthoni online vagy sajátgépes) nyelvvizsgát tesznek, de a nyelvtanáraik, a vizsgaközpontok munkatársai, vagy a családtagok is befolyásolták őket a döntésben.

A választás okait tekintve a vizsgázók 50%-a a papíralapú vizsgát szokta meg, 40%-a úgy gondolta, vizsgahelyen jobban tud koncentrálni a vizsgára, mint otthon, és 38%-a úgy véli, a jövőben is papíralapú vizsgákat fog tenni. Említették még, hogy az általuk választott vizsgaközpontnál csak papíralapú vizsgára volt lehetőség (31%), illetve hogy nem akartak bajlódni a technikai feltételek biztosításával (30%). A felkészülés módjai között elsősorban a nyelvtanár által adott fénymásolatokat (61%), és az adott nyelvvizsga felkészítőkönyvét (54%) jelölték meg, illetve maguk kerestek gyakorló feladatokat az interneten (33%).

A számítógépen vizsgázók (391 válaszadó) 62,4%-a nő, 37,6%-a férfi volt. Átlagéletkoruk 25,5 év, a legfiatalabb 13, a legidősebb 62 éves volt. Végzettség tekintetében 42,46% már érettségizett, 35,55%-uk pedig felsőokta-

tási diplomával is rendelkezett. Foglalkozásuk szerint ötödük középiskolás, kétötödük egyetemista vagy egyetemista és dolgozik, egyharmaduk dolgozik; tehát a számítógépes formátumú vizsgát választók között (beleértve az online vizsgázókat) arányaiban kevesebb a középiskolás, mint a teljes válaszadói csoportban. A válaszadók többsége angol nyelvből (84%) vizsgázott, egy jelentős nagyságú csoport német nyelvből (10,49%), a francia, spanyol és olasz nyelvet kevesen választották. A válaszadók 82,61%-a saját bevallása szerint sikeres nyelvvizsgát tett. A szintek tekintetében a B2 szint volt a leggyakoribb.

A kérdőíves kutatás fő célja annak feltárása volt, hogy a vizsgázók hogyan élték meg nyelvvizsgázási tapasztalatukat a számítógépes felület és környezet használata során. A válaszokat kategóriákba soroltuk, így a következőkben az öt leggyakrabban előforduló kategóriához kapcsolódó eredményeket tárgyaljuk, ezek a vizsgáélmény, stressz, technika, praktikusság és a biztonságérzet. A kódolt szöveges megnyilvánulások 27,33%-a a nyelvvizsgázás élményét minősítette, nagyrészt pozitív módon. A „megfelelő” minősítés a megnyilvánulások felében jelent meg, míg a válaszadók ötöde szuperlatívusokban nyilatkozott az élményről, pl. „fel sem merül, hogy ne online tegyem a következőt”; „Abszolút pozitív, legközelebb is így fogok vizsgázni”; „Kifejezetten élveztem a vizsgát”; „Sokkal kellemesebb volt, mint amire számítottam”; „Majdnem mintha játék lenne”.

A válaszokból kirajzolódó második legjelentősebb tényező a stressz volt (16,92%). Érdekes, hogy a stresszről szóló válaszok kétharmadában, és az összes megjegyzés 11,46%-ában a vizsgázók a stressz hiányáról számoltak be. Bár a technikai feltételek megteremtése plusz stresszt jelentett egyeseknek, az, hogy a magánszférájukba idegeneket kellett a kamerák által beengedni, nem okozott számottevő zavart, pl. „A tény, hogy itthon vizsgázhattam, megnyugtató és kevésbé stresszeltem, kevésbé izgultam”; „A szorongásomat sokkal könnyebb volt leküzdeni a saját szobámban, és nem feszélyeztek a vizsgabiztosok”.

A technikához köthető válaszok (14%) több mint fele pozitívan írja le a felület kezelhetőségét, pl. „lehet nagyítani/szavakat keresni/javítható tisztán/időmérő segített”; „könnyebb korrigálni, ha elrontok valamit”; „kiemelném az online szótár hasznosságát az adott feladatoknál, illetve a rendszer felhasználóbarát felépítését”; „nem kellett olyan apró idegesítő elemekkel foglalkozni, hogy kisebb vagy nagyobb kézírást használjak, vagy hogy elegendő lesz-e a papír”; „a szavak száma automatikusan kijelzésre kerül, előírt terjedelem könnyebben betartható”.

A praktikus megfontolások (15,64%) több mint fele a kényelem valamilyen formáját említette, pl. „lusta vagyok, és nem lenne nyelvvizsgám, ha nem lehetne online lerakni”; „utazás nincs, a végzés után rögtön otthon van az ember és folytathatja a napját”; „otthon a csendben, egyedül. Melegítőnadrágban és pulóverben. Nem kell utazni, korán felkelni”; „az írásbeli és a szóbeli rész közötti időt kényelmesen tölthettem”; „nem kellett parkolóhelyet keresni”.

A biztonságérzetet jóval kevesebben említették (5,25%). Közöttük 76% az ismert környezet által nyújtott biztonságot nevezte meg elsődlegesként, míg a pandémiát és a koronavírustól való félelmet a vártnál kevesebben vetették fel (0,71%).

A vizsgázók válaszai alapján felrajzoltuk annak a vizsgázónak a profilját, aki számára a számítógépes nyelvvizsga, azon belül pedig az online vizsga a legmegfelelőbb formátum. Ez az elképzelt vizsgázó így mesélne nyelvvizsgájáról: *Utaznom nem kellett, az otthoni megszokott és ezért biztonságot adó kényelmes környezetben tettem le a vizsgát, ezért kevesebb volt a szituációból eredő stressz, a technika adta előnyöket (nagyítás, szerkesztés, szótár stb.) pedig jól ki tudtam használni.* A szöveges adathalmazból kiszűrtünk olyan találó megfogalmazásokat, melyek jól összefoglalják a válaszadók véleményét a számítógépes, és az egyedi vizsgahelyszínen zajló, online vizsgákról: „Ez a jövő. 0 utazás, 0 tömeg, 0 emberi kontaktus, 0 konfrontáció, előítélet-mentesség, 0 személyesség, csak a feladatok értékelése”; „Próbáltam már az online vizsgát, illetve a helyszíni papíralapút is. Tapasztalataim alapján rutinosabban, gyorsabban, magabiztosabban mozogok a papíron lévő feladatokban,” „Vizsgahelyen számítógépes nyelvvizsgát (választanék legközelebb), Best of both worlds”.

Összefoglalás

A kutatási eredmények alapján megállapítható, hogy a vizsgált időszakban kimutatható különbség volt a nyelvvizsgák sikerességi arányában. A számítógépes formátum megjelenése azonban önmagában nem okozhatta a sikerességi arányok emelkedését, így ebben az értelemben a számítógépes formátum megjelenésének vizsgabiztonságot veszélyeztető hatása nem volt. Ezért a jelenség mögött meghúzódó okok feltárására további célzott vizsgálatra van szükség. A papíralapú formátum népszerűsége mellett a számítógépes vizsga elsősorban a veszélyhelyzetben jelentett azonnali megoldást. A vizsgaközpontok ugyanakkor célként tűzték ki maguk elé számítógépes vizsgáztató rendszereik fejlesztését. Látszik, hogy a megszokott vizsgázási formák, a vizsgáztatás papíralapú hagyományai és kultúrája nagymértékben befolyásolja a vizsgázók döntéseit és gondolkodását, ez azonban a közeljövőben változhat. A vizsgázói vélemények alapján fontos, hogy a vizsgázók ismerjék, és jobban megismerjék a rendelkezésükre álló nyelvvizsgázási lehetőségeket, és a vizsgaközpontok biztosítsanak számukra próbavizsga-alkalmakat, ahol bármely formátumot ki tudják próbálni. Ideális volna, ha a vizsgaközpontok segítenék a vizsgázókat a honlapjukon próbafelület biztosításával, hogy saját vizsgázói készségeikkel jobban tisztába jöhessenek, és meg tudják ítélni, hogy számukra melyik a legalkalmasabb és legmotiválóbb környezet.

A közös és nyugodt felkészülés nagyban segíti az első napokat

Interjú F. Takács István pszichológussal, neveléstudományi szakemberrel

A szeptember hónap nemcsak az őszejövetelét jelzi, hanem az új tanév kezdetét is. A nyár elmúltával ismét megkezdődik a munka az oktatási, nevelési intézményekben. A napok újra az órarendek szerint zajlanak, és a már megszokott rutin visszatér. Az új tanév változásokat és ismerős problémákat ugyanúgy tartogat a pedagógusoknak és a gyerekeknek egyaránt. A kiscsoportosok és az első osztályosok még izgatottan várják az újat, míg a nagycsoportos óvodások, a kamaszok és a középiskolások már némi rutinnal vágnak bele a következő tanévbe, a pedagógusok pedig igyekeznek valami újat csempészni a hétköznapiakba. De vajon szükség van megújulásra, változtatásokra? Fontos a rugalmasság? Hogyan tudnak segíteni a pedagógusok, és hogyan a szülők a gyermekeknek az első hetekben? Hogyan érdemes ráhangolódni a szeptemberi kezdésre? Erről kérdeztük **F. Takács Istvánt**, aki 15 éve lett tanár, tanított gyerekeket középiskolában, majd pszichológus is lett, két egyetemen tanít pedagógus- és pszichológushallgatókat, emellett neveléstudományból írja doktori disszertációját a Szegedi Tudományegyetemen.

Szöveg: **Vágóné Ugró Szilvia**

Mit gondol, a tanév kezdetével milyen mértékben van szükség megújulásra, változtatások beiktatására a pedagógusok részéről?

A tanév eleje minden évben egyszerre szól a folytonosságról és a megújulásról. Mi az állandó? Például a tanár személyes értékei. Legalábbis ezek a személyiségünkben lassan változnak. Ide sorolom azt, hogy mit gondol a pedagógus a tanításról, az iskoláról, a gyerekekről, milyen emberi és szakmai értékek vezetik a munkáját. De rengeteg állandóság van abban is, ahogyan tanít egy tanár. A bevett módszereket nem feltétlenül kell kidobni az ablakon csak azért, mert sok éve használja valaki. És persze ott van a megújulás is. Új diákok, új kollégák, új tankönyvek és módszerek. Alapvetően az iskolai életben minden nap kicsit mindig más. Ezért a pedagógusoknak az egyik legfontosabb pszichés fegyverük a rugalmasság, a reziliencia. Ezer dolog befolyásolhatja akár egyetlen tanóra lefolyását is. Csak

néhányat sorolok: mi a tananyag, milyen állapotban vannak a gyerekek, mi történt az óra előtti szünetben, mi történt otthon, milyen állapotban van a tanár, és még sorolhatnám. Ehhez a nagyon érzékenyen változó pszichés helyzethez kell a tanároknak állandóan alkalmazkodniuk. Rendkívül megterhelő helyzet, nagy önismertet igényel.

Hogyan lehet hatékonyabbá tenni a pedagógiai munkát, hogy megfelelő egyensúlyt találjunk a hétköznapi kihívásaira?

Ez az egyik legégetőbb kérdés ma a közoktatásban: hogyan tud egy lassú változásra képes oktatási rendszer érvényes válaszokat adni a gyorsan változó világ problémáira. A kulcs egyértelműen a tanárok kezében van. A pedagógusoknak olyan szakembereknek kell lenniük, akik folyamatosan naprakészek a szaktantárgyuk aktuális eredményeiben, érzékenyen látják a folyamatosan változó világ kihívásait és jól tudnak reagálni az újabb és újabb generációk pszichés jellemzőire.

A tanév kezdetével nemcsak a napi rutin, az órarend tér vissza, sokszor az iskolai problémák, a stressz is visszatérhetnek. Miként lehet szembenézni az effajta kihívásokkal, léteznek erre hatékony technikák?

Az iskola mint társas közeg állandó feszültségforrás minden ott lévő számára. Vannak, akik sem a tanulással járó nehézségeket, sem az osztálytársakkal vagy kollégákkal kapcsolatos konfliktusokat sem várják, gyakran érthető módon. Itt lép be minden ember számára annak az ismerete, hogy ezeket a helyzeteket hogyan kezeli. Ez az, amit én tanítanék minden iskolában az órarendbe építve. Mit kellene elsajátítani a gyerekeknek? Ki vagyok én? Hogyan működöm? Hogyan reagálok a kihívással teli helyzetekre? Hogyan oldom meg a konfliktusokat? Hogyan tudom a saját feszültségemet csökkenteni? Ha ezekre a kérdésekre több embernek lenne hatékony válasza, sokkal kiegyensúlyozottabb fiatalok járnának iskolába, és a felnőtt társadalom mentális állapota is sokkal jobb lenne. És ezekre a kérdésekre meg lehet tanulni válaszolni.

Hogyan teheti eredményesebbé a rugalmasság, a váratlan helyzetekhez való alkalmazkodás az első hetekben az év további időszakát?

Ha valaki emberekkel dolgozik, a rugalmasság egyfajta kulcskompetencia. Azt nehezen lehet kiszámítani, hogy a másik fél hogyan fog reagálni rám. De arra lehet rálátásom, hogy én hogyan szoktam működni társas helyzetekben. Egy iskolai helyzetben egyszerűen nincs választása egy tanárnak, hiszen a diákok ezer dologban különböznek: személyiségben, szocializációban, kommunikációs viselkedésben stb. És erre az egészre épül rá az, hogy éppen milyen állapotban vannak. És erre a sokféle gyermekre kell a pedagógusoknak megfelelően és hitelesen reagálniuk. Ehhez kell a rugalmasság, hogy ezek a szituációk építő jellegűek legyenek mindenki számára.

Az iskolakezdés, szeptember első hetei legalább annyira nehezek a diákoknak, mint a pedagógusoknak. Hogyan kezelheti a pedagógus azt az élethelyzetet, ha valamilyen oknál fogva a gyermek nem akar iskolába menni? Hogyan segíthet ebben az esetben a szülő?

A szeptember már elkezdődik augusztusban. A közös várakozással és készülődéssel. Ha ehhez a szülő pozitívan és támogatóan áll hozzá, a gyermeknek is több kedve lesz az iskolához. Én minden esetben a transzparens beszélgetésben hiszek. A beszélgetés pedig kérdésekkel kezdődik. Milyen érzések kavarognak a gyermek fejében? Miért nincs kedve iskolába menni? Mitől lenne több kedve a sulihoz? De legyünk felkészülve bármilyen válaszra!

Hogyan lehet egy kíváncsi életritmust kialakítani a gyerekeknél, hogy könnyen hozzászokjanak az iskolához?

Bízom benne, hogy a nyári szünetben a lehető legtöbbet pihentek, játszottak, szórakoztak a gyerekek. Az sem baj, ha a napirendjük is kicsit felborult. Áramszünet tényleg mindenkinek kell. Ahogy azonban közeledik a szeptember, érdemes újra visszatérni az iskolához hasonló napirendhez. Időben kelni és feküdni, és kicsit

foglalkozni újra az iskolai teendőkkel. Itt nagyon fontos lehet a közös ráhangolódás. Erdemes közösen elmenni megvásárolni az iskolai felszereléseket. Közösen csomagolni a könyveket, megnézni, jó-e még a tornacipő. A közös és nyugodt felkészülés nagyban segíti az első szeptemberi napokat.

A nagyobb gyerekeknél talán ez már kevésbé jellemző. Az ő esetükben a napirend amúgy is nehéz kérdés. Egyrészt a biológiai órájuk is kicsit borul a serdülőkorral, másrészt a leterheltségük is megnő. És ebbe kell belezsúfolniuk a szociális életüket is. Hány pedagógustól lehet hallani, hogy álmosak a gimisek az iskolában! Nem csoda, ha előtte éjjel még online játékkal vagy Snapchaten töltötték az időt alvás helyett. Ez is egy olyan aktuális kérdés sok más mellett, amire hiteles válasz kellene a felnőtt világtól.

A nagyobbak esetében segítség lehet egy közösen elfogadott szerződés a gyermek napirendjéről. Ez főleg az okoseszközök napi használatát szabályozhatja megfelelően. De egy ilyen szerződést csak olyan családban tudok elképzelni, ahol eleve demokratikus a légkör, vagyis a problémák kezelésének az alapja a megbeszélés. Mondhatnám azt, hogy augusztusban kezdjük el a gimis gyermekünket is visszaszoktatni a korai lefekvéshez, szigorúan maximalizáljuk az internetezési időt. De a titok nem ebben van! A titok ott van, ha a család mindennapi működését a transzparencia, az elfogadás és a közös problémamegoldás határozza meg. Ekkor vélhetően a felnövő gyerekeknek azzal sem lesz nagyobb gondjuk, hogy feladataik vannak, teljesíteniük kell az életben.

Hogyan segíthetik a tanítók az elsősöket annak érdekében, hogy a lehető leggyördülékenyebben történjen az óvoda-iskola átmenet?

Nagy váltás a gyerekek életében kiselsősnek lenni. Az óvoda játékos, kötetlenebb világából lépnek be a gyerekek az iskola szabályokkal teli világába. Egyrészt meggyőződésem, hogy a tanítók profin segítik ezt az átmenetet. A lényeg egyrészt a fokozatosságban van, és annak elfogadásában, hogy ehhez idő és türelem kell. Ez főleg a szülők számára lehet hangsúlyos gondolat. Mit csináljunk, ha a gyermeknek nincs kedve iskolába menni, vagy feszülten tér onnan haza? Legelőször is fogadjuk el az érzéseit! Ne bagatellizáljuk, és ne tagadjuk le! A hiteles szülői odafordulás része lehet az is, ha mesélünk a gyerekeknek arról, hogy annak idején nekünk sem volt könnyű, sőt, ma sem mindig szívesen megyünk be dolgozni a munkahelyünkre. Emeljük ki ezek mellett az iskola hasznosságát, az osztálytársak, barátok fontosságát! Igazából ezzel már ekkor az élet sokféleségét, az élethelyzetek árnyaltságát hangsúlyozzuk a gyerekeknek, ami sokat segíthet abban, hogyan küzd majd meg később a nehézségekkel.

Miként tudnak a szülők otthon hozzájárulni az iskolakezdés egyszerűbbé tételéhez?

Minden szülőnek van véleménye és emlékei az iskoláról. Ezek gyakran nem is a legpozitívabbak. Gyakran látjuk azt, hogy a gyerekek, főleg a kicsik, várják az iskolát. Aztán hallják otthon a családi történeteket: nevetgélnek a szülők, előveszik a régi sztorikat a szigorú és pikkelő tanárról, és hangoztatják, mennyire nincs értelme a tanulásnak. Természetes, hogy a gyerekek megijednek és elmegy a kedvük az egésztől. Amit a szülő tehet, hogy támogatja – de legalábbis nem befolyásolja – a gyermeke megélését az iskolával kapcsolatban. Hagyja, hogy a gyereknek saját élménye és benyomása legyen.

A HÓNAP TÉMÁJA

Megújuló tanárképzés

„Az a cél, hogy a tanárjelölteknek végig legyen kapcsolódásuk az iskola világához”

Interjú Maruzsa Zoltán köznevelési államtitkárral

Idén szeptembertől a korábbi tapasztalatok figyelembevételével újul meg a tanárképzés. A képzés gyakorlatorientáltabbá válik, egységesítik a kimeneti követelményeket, illetve egyszerűsödik a további tanári szakok elvégzése is. Minderről, továbbá az utóbbi évtizedek legsikeresebb érettségi vizsgaidőszakáról, az országos kompetenciamérésekről, a tankönyvekről és egyéb, a tanévvvel kapcsolatos kérdésekről **Maruzsa Zoltán** köznevelési államtitkárt kérdeztük.

Szöveg: **Indri Dániel Janisz** | Fotó: Bartos Gyula

A pedagógusképzésnek – a kor kihívásaihoz alkalmazkodva – folyamatosan meg kell újulnia, hogy a legkorszerűbb oktatásban részesüljenek a diákok. Mi a legfontosabb célja és hozzáadéka a tanárképzésben szeptembertől bekövetkező újításoknak?

A tanárképzés rendszere legutoljára 2013. szeptember 1-jével változott, 2012 októberében a bolognai rendszer tapasztalatai alapján döntött arról a kormány, hogy a tanárképzés terén visszaállítja a korábbi osztatlan képzést. Az azóta eltelt 6-7 évben ennek a tapasztalatait kezdtük vizsgálni, amire azért most került sor, mivel egy ötéves képzés és az azt követő egyéves szakmai gyakorlatot követően lehetett egyáltalán vizsgálni, hogy milyen hatásai vannak az akkor bevezetett változásoknak. Ennek alapján a kormányzat úgy döntött, hogy néhány ponton változtat a rendszeren. A legmarkánsabb változtatás lényege, hogy az eddig kétféle – tehát az általános és középiskolai – helyett egy egységes tanárképzési kimenetet határoz meg. Ezáltal egységes tanárképzés valósul meg, amelynek azonban fel kell készítenie mind a felső tagozat, mind a középszint oktatására.

Szintén érinti a változtatás a szakmai gyakorlatok rendszerét. 2013-ban az a döntés született, hogy legyen hosszabb a szakmai gyakorlat, amely a képzés végére került. Ennek kapcsán sokat egyeztünk hallgatókkal, frissen végzettekkel, amiből azt szűrtük le, hogy a szakmai gyakorlatot leszámítva mégsem lett eléggé gyakorlatorientált a képzés. Éppen ezért ezt az egyéves szakmai gyakorlatot kettébontottuk, a képzés végén hagyunk fél évet, az első oktatási félévet leszámítva pedig minden félévben gyakorlatot teljesítenek a hallgatók valamely köznevelési intézményben. Az a cél, hogy a tanárjelölteknek végig legyen kapcsolódásuk az iskola világához.

Emellett a Magyar Rektori Konferencia elvégezte a képzési és kimeneti követelmények (KKK) modernizálását, illetve a Nemzeti alaptantervhez (Nat) való illesztését. A pedagógusképzés más területein – tanító-, óvodapedagógus-, gyógypedagógus-képzés – ilyen mélyebb, strukturális átalakításra nem kerül sor, de az Innovációs és Technológiai Minisztérium tavaly kiadott miniszteri rendeletében szintén megtörtént a KKK-ban a képzési tartalom aktualizálása, a Nat-nak megfelelően. Ezek a képzések egyébként a bolognai rendszer bevezetésekor nem változtak számottevően, a szándék most is az volt, hogy ez maradjon is így.

Legkorábban mikor és milyen formában lesz érzékelhető az iskolákban a már az új rendszerből kikerülő pedagógusok tevékenysége?

A felvételiztetés már az új rendszerben történt, így idén szeptembertől már a módosított intézményi protokollok szerint folytatják a tanulmányaikat a leendő pedagógusok, így 2028 nyarán végez az első ilyen évfolyam. Fontos megjegyezni, hogy az új rendelet a tanárképzésben végzetteknek jóval rövidebb képzési időt tesz lehetővé a további tanulmányok folytatására, hiszen akár már négy félév alatt is el lehet végezni az újabb képzéseket. Például ha egy földrajz–biológia szakos pedagógus, aki – akár több okból kifolyólag is – érdeklődik

” A legmarkánsabb változtatás lényege, hogy az eddig kétféle – tehát az általános és középiskolai – helyett egy egységes tanárképzési kimenetet határoz meg. Ezáltal egységes tanárképzés valósul meg, amelynek azonban fel kell készítenie mind a felső tagozat, mind a középszint oktatására. ”

a fizika iránt, az új szabályoknak megfelelően a harmadik szakpárt sokkal rövidebb idő, mindössze 4 félév alatt sajátíthatja el.

Hogyan értékeli az elmúlt hónapokban lezajlott érettségi vizsgákat? Sikerült mindenhol rendben lebonyolítani azokat, illetve milyen eredmények születtek?

Nagyon örülök annak, hogy a tavaszi érettségi időszakban újra a hagyományos, megszokott módon szervezhetjük meg a vizsgákat. Ez egyáltalán nem lenne hír, ha 2018-at írnánk, de jól tudjuk, hogy 2020–21-ben a járvány miatt csak az írásbeli vizsgákat szerveztük meg a tavaszi vizsgaidőszakban. Annak pedig különösen örülök, hogy nagyon jó eredményeket értek el a diákok, ami nagyban köszönhető a pedagógusok kiváló felkészítő munkájának is, hiszen idén a kétszintű érettségi vizsgarendszer bevezetése óta a legjobb eredmények születtek.

Az Oktatási Hivatal nyáron közzétette a 2021-es kompetenciamérések eredményeit. Mit mértek pontosan, illetve mit mutatnak az eredmények, valamint mit érdemes tudni arról, hogy az idei évtől a felmérés kiegészült a természettudomány kompetenciaterülettel, és a méréseket a tanulóknak online felületen kellett teljesíteniük?

A kompetenciamérés azért is nagyon fontos, mert a belső iskolai értékelés mellett ez egy olyan országosan egységes mérőrendszer, ami a tanulói és az intézményi teljesítményt is monitorozza. Ez nagyon sokáig a matematika és szövegértés kompetenciaterületekre terjedt ki, azonban három évvel ezelőtt arról született döntés, hogy ez bővüljön a természettudományos területtel is,

melyre az idén első alkalommal került sor. Mivel a világ a digitalizálás irányába halad, ezért – szintén először a kompetenciamérések történetében – idén teljes egészében online került sor a mérésekre – mely folyamat ugyan nem volt teljesen zökkenőmentes –, de a most szerzett tapasztalatokat felhasználva a következő évben már zavartalan lehet a mérések lebonyolítása.

Bár az ideai adatokat még nem ismerjük, de a tavalyi eredményekre azért is voltunk nagyon kíváncsiak, hiszen ezekből tudtuk leszűrni, hogy a tanulói teljesítményeket mennyire befolyásolta a járvány. A 2021. májusi adatfelvétel tökéletesen alkalmas volt arra, hogy a korábbi időszakban többször bevezetett tantermen kívüli, digitális munkarend okozta nehézségeket mérni tudjuk. Ezeket a vizsgálatokat egyébként nagyon sok ország elhalasztotta, ahol pedig mégis megszervezték,

” (...) idén a kétszintű érettségi vizsgarendszer bevezetése óta a legjobb eredmények születtek. ”

ott nem publikálták az eredményeket. A hazai mérésekről az Oktatási Hivatal honlapján egy záró kutatási jelentést is lehet olvasni (https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktat/meresek/orszmer2021/Orszagos_jelentes_2021.pdf).

A hipotézis legtöbbször az volt, hogy a hagyományos oktatás eredményesebb, mint az online oktatás, hiszen az oktatási körülmények romlottak a járvány közepette, tehát arra voltunk kíváncsiak, hogy mennyit romlottak az eredmények. Mégis, az örömhír az, hogy a 2021. májusi adatok szerint a 8. és 10. évfolyamosok körében egyáltalán nem volt mérhető romlás. A 6. osztályosok körében a szövegértés és matematika esetén 0,7, illetve 1,5 százalékos eredménycsökkenést mértünk, ez azonban véleményem szerint az adott körülmények között jó eredménynek számít. Ezt az is jól alátámasztja, hogy a kormányzat – amikor csak tehette – legfőképp az általános iskolák, különösen az alsó tagozatok visszanyitására koncentrált, mivel – minden szakértő szerint – a digitális oktatás hatékonysága a tanulók korának előrehaladtával nő. Tehát ez mindenképp siker, és jól mutatja, hogy a magyar köznevelés rendszere a mérések szerint jól vette az akadályokat, és képes volt a digitális munkarendet nagy hatékonysággal megszervezni.

Egy közelmúltbeli rendelet lehetőséget biztosít a nyugdíjaskorúaknak, hogy ismét foglalkoztathatók legyenek a közszférában a kormány külön engedélye nélkül, egyelőre egy évig. Végeztek számításokat, hogy nagyjából hányan térhetnek vissza a döntésnek köszönhetően?

A kormány 2012-ben hozott egy olyan, munkaerőpiacot érintő döntést, amely az akkori nehéz munkaerőpiaci

körülmények között a fiatalok munkába állását preferálta. A helyzet azonban az elmúlt tíz évben – nemcsak az oktatásban, hanem számos más területen is – hatalmasat változott, amin csak rontott a járvány, illetve a jelenleg folyó háború, ezért oldotta fel a kormány ezt a kötelezettséget. Azt se feledjük el azonban, hogy a 40 év munkaviszonnyal rendelkező hölgyek nyugdíjba vonulhatnak, ami a nagyjából 80 százalékos arányban hölgyekkel dolgozó köznevelési intézményekben jelentős nyugdíjba vonulási hullámot eredményezett. Ugyanakkor közülük sokan voltak eddig is, akik óraadóként még maradtak az adott intézményben, de ennek az engedélyeztetése, a jogviszonyváltás rengeteg adminisztratív nehézséggel járt, melyet ez a jogszabályváltozás kiküszöböl. Kíváncsian várjuk az első év ezirányú tapasztalatait, „pályán tartó hatását”. Az érintettek így külön kormányengedély nélkül a fizetésüket is megkapják és a nyugdíjukat is megtarthatják. Egyébként arra számíthatok, hogy ennek köszönhetően több ezer fő dönt a pályán maradás mellett.

A tanév rendjének ismertetéséből kiderült, hogy amennyiben „az iskola működtetése nem lehetséges, az iskola igazgatójának jelzése alapján a köznevelésért felelős miniszter az érintett iskolában, feladatellátási helyen, évfolyamon vagy osztályban határozott időre tantermen kívüli, digitális munkarendet rendelhet el”. Pontosan mi indokolta ezt a döntést?

Járvány-, illetve háborús veszélyhelyzetben, azt gondolom, hogy a tanév rendjében egy ilyen helyzetre való felkészülés nevesítése – mint amire az elmúlt két esztendőben számos alkalommal volt is példa – megalapozott. Ahol indokolt volt, ott a köznevelésért felelős miniszter ezeket az elrendeléseket eddig is meghozta. Arra készülünk, hogy a járvány – bár nem állíthatjuk előre, hogy teljesen mentesek leszünk tőle – mostanra enyhé lefolyásúvá változott, és egy szokásos influenza-járványnál nem lesz erősebb.

Magam is több helyen olvastam, hogy az intézkedésre majd az energiaárak, illetve a szénszünet miatt kerülhet sor, jelenlegi tudásunk szerint azonban biztosított az intézmények energiaellátása, tehát ilyen vészforgatókönyvekről nincs szó. Tény és való ugyanakkor, hogy akkor járunk el felelősen, ha – látva az európai energiaválság jeleit – naprakész adatokkal rendelkezünk arról, milyen fűtése és energiaigénye van az egyes köznevelési intézményeknek, hol lehet adott esetben más energiahordozóra átállni, amennyiben az szükségessé válna.

A tavalyi éveknek megfelelően folytatódik a tankönyvek átdolgozása, illetve új tankönyvek fejlesztése, így szeptembertől már a 3., 7. és 11. évfolyamokon is az új NAT-nak megfelelő tankönyvekkel találkozhatnak a diákok. Pontosan hány cím szerepel a tankönyvjegyzéken, illetve milyen ütemben haladnak a fejlesztések?

Az idei tankönyvjegyzéken 2435 taneszköz szerepel, és valóban újabb évfolyamokon indulhat meg a tanítás

az új Nat-nak megfelelően. A szakértők már dolgoznak a 4., 8. és 12. évfolyamok átdolgozásra kijelölt tankönyvein, így a jövő tanévtől le is zárul a fejlesztési ciklus. Több száz szakértő, tankönyvfejlesztő munkájának az eredménye ez, annak pedig külön örülök, hogy mindezek mellett jelentős mennyiségben okostankönyvek formájában is elkészülnek azok a hagyományos tankönyvek, amiknek a kiszállítása a köznevelési intézményekbe jelenleg is zajlik.

Ezen tankönyvek nagy része tehát már nem csupán papíralapon, hanem digitálisan is elérhető, extra tartalmakkal. Mit érdemes tudni a jelenlegi digitális fejlesztésekről?

Az okostankönyvek fejlesztése már jóval a tantermen kívüli, digitális munkarend előtt elindult, annak során pedig különösen hasznosnak bizonyult, de jelenleg is nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók minél sikeresebben tudjanak felkészülni a számonkérésekre. A többi tagozat mellett az alsó tagozatosoknak szóló médiatartalmak fejlesztésére kifejezetten nagy hangsúlyt fektetünk, emellett az uniós Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF) felhasználásával megkezdődött egy olyan program, aminek során összesen 615 ezer tablettet és notebookot juttatunk el a tanulók részére 5–12. évfolyamon. 120 ezer eszköz átadása már megtörtént, most készítjük elő a következő beszerzést.

A kormány korábbi döntésének megfelelően immáron évek óta ingyenesen jutnak a tankönyvekhez a diákok, azonban az orosz–ukrán háború sajnos – sok egyéb mellett – a papírt, a nyomdaköltségeket és a szállítást is megdrágította. Mennyiben befolyásolja a jelenlegi helyzet ezen intézkedés fenntartását, a tankönyvek árát?

Az államnak valóban jelentősen emelkedtek a beszerzési árai, ez igaz a papírra és a nyomdai termékekre, továbbá a kiszállítási költségekre is. Azzal, hogy Magyarországon egy központi állami tankönyvellátást valósítottunk meg, minden ezzel járó többletkiadás a magyar költségvetést terheli. Azonban ugyanazon az áron és ugyanolyan minőségben biztosítjuk a tankönyveket a családoknak, mint az előző években, így – mind a köznevelésben, mind a szakképzésben 1–12. évfolyamig – továbbra is ingyenes marad a tankönyvellátás.

Ahol a lehetőség, ott a felelősség

Interjú Hankó Balázs felsőoktatásért felelős helyettes államtitkárral

Fotó: Bach Máté

2022 szeptemberétől új tanárképzési rendszer lép életbe a magyarországi pedagógusképzésben. Számos elem megmaradt ugyan az elmúlt években és évtizedekben megismert tanárképzésekből, azonban a képzést újragondolók szükségyszerűnek tartották, hogy sokkal modernebb és innovatívabb tanárképzést hozzanak létre, amelyben olyan tanárjelöltek vehetnek majd részt, akik valóban elhivatottak a tanítás iránt, és szeretnék a legtöbbet megtapasztalni a gyakorlatban is képzésük során. Az idei felvételi eljárásokról, a változó felvételi rendszerről és a tanárképzés átalakulásáról **Hankó Balázs** felsőoktatásért felelős helyettes államtitkárral beszélgettünk.

Szöveg: Karkó Ádám

Hogyan értékeli az idei egyetemi felvételi eredményeket? Hány hallgatót vettek fel a pedagógusképzésbe?

A felvételi eljárások összehasonlítását érdemes a 2020-as bázisévvel kezdeni, egyrészt azért, mert a felvételi átalakításának egy lényeges pontja 2020-ban valósult meg az emelt szintű érettségi kötelezővé tételével, másrészt pedig a modellváltás folyamata abban az évben kezdődött meg széles körben. Az ideai általános felvételi eljárás során 99 192-en jelentkeztek bármely magyar felsőoktatási intézménybe – a tavalyi felvételi eljárás során jelentkezettek száma is körülbelül ennyi volt –, ez 2020-hoz képest 8 százalékos emelkedés. Ebből 73 805 hallgató nyert felvételt a magyar felsőoktatásba, ami azt jelenti, hogy a hallgatók 74 százaléka bejutott valamilyen felsőfokú képzésre. Érdemes még kiemelni, hogy a felvettek 82 százaléka állami ösztöndíjas helyre került be, ez egy európai összehasonlításban is kiugróan magas érték és 2010-ben még csak 69 százalék volt. Ellenben ennek a 82 százaléknyi állami ösztöndíjas hallgatónak a megoszlása a képzési területek között különböző, hiszen míg az orvos-egészségtudományi vagy a pedagógusképzés esetén 90 százalékos vagy afölötti azon hallgatóknak az aránya, akik állami képzésben tanulnak majd, addig a legnépszerűbb, 17 ezer felvett hallgatóval rendelkező gazdálkodástudományban mintegy a diákok fele, míg a jogásképzésben részt vevő hallgatók háromnegyede önköltséges formában tanul a magyar felsőoktatásban.

A felvételi eljárásnál az Oktatási Hivatal szerepe kimagaszló, ugyanis a központi koordinációnak köszönhetően – aminek mind a társadalmi, mind a hallgatói elfogadottsága kiemelkedő –, lehetőség van arra, hogy a cirka 100 ezer jelentkezőnek az 500 ezer dokumentumát megfelelő hitelesítési módszertannal egységesen lehessen kezelni. A teljes felsőoktatás megújításának egy lényeges eleme volt, hogy a 21 modellváltó intézmény esetében, továbbá 15 katolikus és református intézmény esetében új típusú finanszírozásra térünk át. Az ideai felvételi eljárás során már képzési területként szerződöttük le 6 évre vonatkozóan az állami ösztöndíjas felvételi képzési számokat, tehát amikor a felvételi ponthatárok kiírása megtörtént, akkor egy új finanszírozási szerződésre vonatkozó premisszát, feltételrendszert is vizsgálni kellett.

2020-ban 6427 jelentkezőt vettek fel pedagógusnak, idén pedig 6449 hallgató került be valamelyik pedagógusképzésre. Ha a pedagógusképzést tovább vizsgáljuk, akkor elmondhatjuk, hogy 2900-an jelentkeztek olyan képzésre, akikből a végzést követően tanár lehet. Két nagy csoportra osztható fel ez a 2900-as szám: egyrészt azokra, akik osztatlan tanárképzésre jelentkeztek, másrészt pedig azokra, akik már valamilyen alapképzettségüket követően jelentkeztek 2 vagy 4 féléves képzésre. A legnépszerűbb intézmény a tanárképzés esetében idén is az Eötvös Loránd Tudományegyetem volt, de kiemelt szerepe van a nemrég fenntartót váltott egri Eszterházy Károly Katolikus Egyetemnek, illetve kiemelt egyetemei még a tanárképzésnek a Szegedi Tudományegyetem, a Debreceni Tudományegyetem és a Pécsi Tudományegyetem is.

Azoknak, akik bejutottak a felsőoktatásba, szeretnék gratulálni. Magyarországon a felsőoktatásban ma jó hallgatónak lenni, hiszen egy versenykéesebb, rugalmasabb működési modellt hoztunk létre. Az alapítványi modell egy nemzetközileg is versenykéesebb fenntartási formát jelent. Ha a hallgatói szempontokat vizsgáljuk meg, akkor ma egy végzett diplomás nagyon gyorsan el tud helyezkedni a munkaerőpiacon, ugyanis 1,2 hónap alatt megtalálhatja a munkáját.

Melyik képzés a legnépszerűbb a pedagógusképzésben? Mit gondol, miért?

A pedagógusképzés területén az első három legnépszerűbb képzés a gyógypedagógia, az óvodapedagógus, valamint a tanító, az osztatlan tanárképzés pedig egy összetett képet mutat, hiszen annyi szakpárosítás van az osztatlan tanárképzés területén, hogy többoldalas listát olvashatunk róla. Azt a jelentkezési létszámot vagy arányszámot lehet kiemelni, ami alapvetően a tanár pályán is a leggyakoribb szakpárosításokat jelenti.

Milyen tényezők módosíthatják a különböző évek pontszámait a felvételi eljárások során? A pedagógusképzésben hogyan alakulnak az elérhető pontszámok?

A pedagógusképzésben fontos mozzanat a felvételi rendszer szempontjából, hogy interakció van a felsőoktatási intézmény és a jelentkező között. Ezt szerettük volna generalizálni, ugyanis az új felvételi rendszerben ezen példák alapján mondjuk azt, hogy az 500 pontból 100 pont legyen ún. intézményi pont, mert vannak olyan felvételi eljárások, mint a pedagógus- vagy a művészeti képzések esetében, ahol volt a felvételinek olyan pontja, ahol az intézmény és a jelentkező hallgató között létrejöhetett a személyes találkozás. Ez azért jó, mert elősegíti a kiválasztást mind az egyetem, mind a hallgató számára. A pedagógusképzésre jelentkezők esetében eddig egy pályaalkalmassági-pályaorientációs kérdésként jelent meg ez az opció, az új felvételiben viszont 2022-től a teljes pontszám 20 százaléka intézményi hatáskörbe került.

A megújult felvételi eljárások elvi hátterét az adta, hogy az eddigi felvételi rendszer állami fenntartású modellként működött, és az elmúlt évek során a modellváltással, az egyházi fenntartású intézményekben történő finanszírozási átalakítással a hallgatók háromnegyede most már vagy állami, vagy egyházi fenntartású intézményrendszerbe jár. Másrészt a finanszírozási rendszerrel a minőséget, a teljesítményt és a hallgatói érdekeket helyeztük előtérbe, tehát meg kellett teremteni azt a lehetőséget is, hogy a tanulmányi eredményekre épülő felvételi mellett legyen olyan pont, ami a hallgató és a felsőoktatási intézmény interakcióján alapul, azaz az illeszkedést jobban elő tudjuk segíteni. Így megtartva az eddigi felvételi rendszer előnyeit, mégis megalkotva egy rugalmasabb felvételi rendszert. Ennek az alapelvei pedig azok, hogy egyrészt az alapvetően jól működő központi koordináció, a felvételi rendszer az Oktatási Hivatal hatáskörében maradt, másrészt megmaradt a 100 tanulmányi pont, amiben alapértel-

”Összességében a legfőbb célja az volt az átalakításnak, hogy megfelelő gyakorlati kompetenciákkal rendelkező hallgatók végezzenek a pedagógusképzésben, amelybe szerettük volna integrálni a Nat ismeretanyagát is, valamint fontos célkitűzés volt, hogy a fajsúlyosnak mondott gyakorlati részt úgy alakítsák át, hogy az alapvetően hallgatóbarát legyen.”

mezetten bennmaradt a magyar, matematika, történelem és bármilyen idegen nyelv. Ellenben az ötödik tantárgyat már az intézmények fogják meghatározni.

Ugyancsak hasonló módszertannal kell majd kiszámolni az érettségiből a 100 pontot. Az is az intézmény döntésén fog múlni, hogy milyen szintű követelményeket tűznek ki, vagyis adott képzésre elég lesz-e a közép-szintű érettségi, vagy pedig követelmény lesz akár egy vagy több emelt szintű érettségi. Ennek a pontértéke 200 lesz. Ez fogja majd megadni az elérhető 500 pontból a 400-at, viszont a fennmaradó 100 pont esetében az intézményre bízunk, hogy milyen pluszpontokat fog adni a jelentkezőknek. Ebben az esetben beszélhetünk akár nyelvi (idegennyelvi ismeretek) pluszpontokról, a szóbeli vizsgán elért pluszpontokról, vagy akár rangosabb sporteredményekről is. Eddig is voltak pluszpontok, de a fontos változás az, hogy most már az intézmények határozhatják meg, hogy szeretnék-e tovább bővíteni ezt az egyébként is széles spektrumot, és hogy mire mennyi pontot adnak. Kiemelném még, hogy – érthető módon – többletpontként megtartjuk az önkéntes katonai szolgálatért járó maximum 64 pontos lehetőséget is.

Milyen cél motiválta a döntéshozókat a pedagógusképzés átstrukturálása során?

A bolognai folyamat problémái miatt volt szükség arra, hogy 2012/2013-tól újra osztatlan legyen a tanárképzés. Ezt követően eltelt 8 év, és azt láttuk, hogy a két-típusú rendszerben, vagyis a 4+1-es általános iskolai és az 5+1-es középiskolai tanárképzés közül a középiskolai szakosodás a népszerűbb, előbbi pedig elkezdett kiüresedni, pedig a köznevelésnek ugyanúgy szüksége van az általános iskolában tanító tanárookra is. Így azt

Fotó: Semmelweis Egyetem

tűztük ki célul, hogy egyféle – jobban mondva, egytípusú – tanárt képzünk 5 év alatt. A másik ok az volt, hogy 2020-ban életbe lépett az új Nemzeti alaptanterv (Nat), így az új Nat-nak való megfelelést is biztosítani kellett a tanárképzésben – ez nem azt jelenti, hogy csak az új Nat tartalmával kell tisztában lennie a hallgatónak a képzésben, de alapvetően ismernie kell a követelményi módokat.

A képzés végén eddig egy év gyakorlata volt a hallgatóknak, ahol kipróbálhatták magukat mint tanárjelöltek. Viszont mi úgy gondoltuk, hogy nem árt, ha már a képzés elejétől kezdve látja a hallgató az iskolai történéseket, és másképp is megtapasztalja az „iskola-élményt”, nem csak úgy, hogy a pad túloldalán ül. Tehát összességében a legfőbb célja az volt az átalakításnak, hogy megfelelő gyakorlati kompetenciákkal rendelkező hallgatók végezzenek a pedagógusképzésben, amelybe szerettük volna integrálni a Nat ismeretanyagát is, valamint fontos célkitűzés volt, hogy a fajsúlyosnak mondott gyakorlati részt úgy alakítsák át, hogy az alapvetően hallgatóbarát legyen.

Hat helyett ötéves lesz tehát a jövőben a felsőfokú tanárképzés, ugyanakkor a hallgatóknak minden félévben lesz szakmai gyakorlatuk. Hogyan módosul pontosan a korábbi években megismert oktatás-struktúra?

A hallgatók eleinte nem kapnak önálló tanítási feladatokat. Az adott gyakorlaton megláthatják, hogy milyen

fontos a módszertan, hogy tanárként hogyan tud jól tanítani egy adott tanár egy bizonyos tantárgyat. Így ezt nemcsak az egyetemen megszerzett elméleti tudásból láthatják, hanem rögtön a gyakorlati tanításokat el tudják végezni. Fontos kiemelni, hogy a gyakorlati helyek váltakozni fognak a hallgatók képzése során; ennek pedig az a lényege, hogy egyfajta rotálás alakuljon ki, ahol egy sokkal szélesebb spektrumon ismerhetik meg a pedagógusképzésben részt vevők a tanárlét sokszínűségét, hiszen egészen más egy nógrádi kisiskola, mint egy budai elitgimnázium.

A felsőbb évek végén kapnak a tanárjelöltek önálló szakmai gyakorlatra lehetőséget, akképpen, hogy a tanrendjükbe illeszkedve a gyakorlati tanításokat el tudják végezni. Fontos kiemelni, hogy a gyakorlati helyek váltakozni fognak a hallgatók képzése során; ennek pedig az a lényege, hogy egyfajta rotálás alakuljon ki, ahol egy sokkal szélesebb spektrumon ismerhetik meg a pedagógusképzésben részt vevők a tanárlét sokszínűségét, hiszen egészen más egy nógrádi kisiskola, mint egy budai elitgimnázium.

A szaktárgyak esetében az arányszámok nem változtak, viszont az összóraszám természetesen csökkent, hiszen a hatéves képzés helyett már öt évre módosult a képzés időtartama, de azt lássuk be, hogy a szaktárgyi tudás mellett a sikeresség kulcsa az is, hogy az adott tárgy ismereteit hogyan adjuk át.

A másik újdonság az integrált természettudományos tanárképzés, a természettudomány-környezeti tanárszak elindítása. Erről mit érdemes tudni?

Idén először indult el az ún. science tanárképzésünk is, ami egy integrált természettudományos tanárképzési lehetőséget jelent. Azt gondoljuk, hogy a jelenkor követelményének megfelelően biztosít egy természettudományos felkészültségű hátteret azoknak a hallgatóknak, akik a természettudományos oktatásban

szeretnének elhelyezkedni. Mivel egy nagyon friss képzésről beszélünk, a hallgatók létszámával még nem lehetünk elégedettek, de bízom benne, hogy ez a jövőben emelkedő tendenciát fog mutatni. Alapvetően a tudományegyetemeken fogják oktatni ezt a képzési formát, vagyis az ELTE-n, a pécsi, a szegedi és a debreceni egyetemen kezdődött meg szeptemberben a képzés.

Milyen várakozásokkal tekint a jövő évi felvételi eredmények elé? Milyen tényezők befolyásolhatják azokat? Mit gondol, a megújuló tanárképzés mitől lehet vonzó az újonnan jelentkező hallgatók számára?

Nagyon bízom benne, hogy növekedni fog a felvételizők és a felvettek száma a tanárképzésben. Legalább két okot tudok mondani, ami miatt ez vélhetőleg valóban így is lesz: egyrészt szerintem az osztatlan tanárképzés ilyen típusú átalakítása vonzóbb lesz a jelentkezőknek. Másrészt pedig az új típusú felvételi a tárgymegfeleltest plusz 100 ponttal segítheti az igazán elkötelezett hallgatóknak, és az adott intézményhez való kötődést szintén segíteni fogja. Hozzátenném még, hogy az egyetemekkel kötött finanszírozási szerződésekbe olyan indikátorokat tettünk, hogy az a térségi hallgatók bevonását segítse, majd ezeket a hallgatókat vissza is irányítsa oda, ami a pedagógusképzés esetében különösen fontos.

Mire tanárok lesznek a hallgatók, tapasztalatuk is lesz a tanításban

A tanárképzés az elmúlt évtizedekben már többször újult meg. Hol osztatlan, hol osztott képzésben kellett a hallgatóknak megszerezniük tanári diplomájukat. Az utóbbi évtizedben visszaállt a korábban jól működőnek mondott osztatlan tanárképzés, azonban a hallgatók száma a vártakkal ellentétben nem növekedett. 2022 szeptemberétől azonban egy megújult struktúrával indul el a tanárképzés, amelyben számos kérdésre sikerült választ adnia a tervek kidolgozó bizottságnak. A megújuló képzésről **Murányi Zoltán**nal, az egri Pedagógusképző Központ volt főigazgatójával beszélgettünk, aki jelenleg az egri Csillagvizsgáló és Tudományos Élményközpont igazgatója, valamint az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem kémiamódszertan-oktatója.

Szöveg: Karkó Ádám

Hogyan épült fel mostanáig a pedagógusképzés?

32 éve vagyok jelen a pedagógusképzésben, ha pedig a saját képzésemet is beleszámítom, akkor már 37 éve figyelem a történeteket a képzés körül. Annak idején még osztatlan képzés volt, ahol a kétféle tanárképzés mindenben – még helyszíneken is – elkülönült egymástól. Voltak a Tanárképző Főiskolák, ahol az általános iskolai tanárokat képezték szigorúan két szakon, és voltak azok a tudományegyetemek, ahol pedig a középiskolai tanárképzés zajlott. Ezt követően a bolognai rendszer bejövételével alakult úgy a helyzet, hogy a tanárképzés osztottá vált, aminek az lett a lényege, hogy az alapszakot követően lehetett tanári kimenetet választani, ahol egy kétéves képzéssel lehetett megszerezni a tanári diplomát.

Előnye és hátránya egyaránt volt ennek a képzési formulának, azonban az mindenképp gyenge pontja volt a rendszernek, hogy az alapszak mellett kellett kiválasztani még egy diszciplínát, hiszen a kétszakos tanárképzés elve továbbra is megmaradt, viszont a két tantárgyat nem lehetett egy időben elvégezni, mert a „második” szakra kevesebb idő és kredit jutott, nem volt biztosítható a két szak szakmai egyenértékűsége. Azért azt kiemelném, hogy annyiban mégiscsak ésszerű és jó döntés volt az osztott tanárképzés, hogy a hallgatóknak több idejük volt kiismerni önmagukat, hogy felnőttként, a munkaerőpiacon miként szeretnének elhelyezkedni, így pedig lehetőség nyílt arra is, hogy például ne tanárként foglalkozzanak a jövőben az adott szakiránnyal. Nem sokkal később viszont újra visszaállt az osztatlan képzés rendszere, de azt a kardinális problémát, hogy egyre csökkent a tanárképzésre jelentkező hallgatók száma, ez sem oldotta meg igazán.

Mit gondol, miért volt indokolt változtatni a jelenlegi helyzeten?

Egy tanító – a választható műveltségi területi végzettségével – hatodik osztályig, egy klasszikus tanár szakon végzett tanár pedig 5–12. osztályig taníthat. Mindebből az olvasható ki, hogy nincs olyan intervallum, ahová egy általános iskolai tanár beférne. Egyébként nagyon kevés hallgató választja önként a 4+1-es általános iskolai tanári képzési formát. Tehát láthatóan kínálati és keresleti oldalról kiüresedett ez a képzési forma, amire nagyon jól reagált az új változtatás a pedagógusképzésben.

2022 szeptemberétől a középiskolai tanári szakirányt választó pedagógusjelölteknek 6 év helyett 5 évig kell tanulniuk. Miként változott meg a képzés az előző rendszerhez képest?

Alapvetően egy újfajta osztatlan, egységes tanárképzésről kell most beszélnünk, ugyanis a két képzési formulát – az általános iskolait, valamint a középiskolait – egységesítette. Egy nagyon komolyan át- és újr gondolt, sok modern gondolatot magába foglaló módon összeállított képzési és kimeneti követelményre (KKK) alapuló, újfajta tanárképzés született.

Nagyon pozitívan éltem meg azt az időszakot, amikor együtt dolgoztunk a munkacsoporttal a tanárképzés megújításán. Az egyes KKK-munkacsoportok a tanárszakok különféle képviselőiből tevődtek össze, akik a tanárképzésben részt vevő egyetemek oktatói és a közoktatásban az adott szakon elismert-közismert tanárok. Nagyon egy húron pendült a csoport, közösen tudtuk megállapítani azokat a sarokpontokat, amelyek alapján úgy gondoljuk, hogy egy szakmailag és módszertanilag is vállalható, modern tanárképzés is megalapozódhat.

Milyen innovatív újításokkal egészült ki a képzés?

A legfontosabb azt kiemelni, hogy a törvényalkotó a képzésben részt vevők kéréseit és elvárásait figyelembe vette. Mindig azt olvastuk a portfóliókban, hogy a tanárképzésben az a legnagyobb problémája a hallgatóknak, hogy négy évig nem találkoznak gyerekkel, de sokan azt sem tudták hosszú ideig eldönteni, vajon alkalmasak lennének-e tanárnak. Egyszerűen nem tudták, hogy mit is kell majd csinálniuk azon kívül, amit még diákként láttak. Ez az új struktúra azonban a képzés kezdetétől biztosítja a hallgatóknak, hogy már az első félévtől kezdődően részt vehessenek a köznevelésben. Szép lassan épül ki a pedagógiai gyakorlat: egy ívet jár be a hallgató, mire ténylegesen is kikerül a hosszú tanítási gyakorlatára. Az iskolai látogatásaik során a hallgatók megismerik az iskolai közeget, a tanári szerepkört, a tanulói viselkedésformákat, az osztálytermi és azon kívüli foglalkozások rendszerét. Harmad-negyedéves korukban már a szakmaiságot, a szakmódszertant fogják figyelni, majd kisebb, később nagyobb mértékben be is vonódnak ezekbe a gyakorlati státuszokba. Nagyon fontos változás ez, hiszen így hét-nyolc féléven át szerez tapasztalatot a pályán a hallgató. Végzős korukra tehát gyakorlatilag „profivá” válhatnak a tanárjelöltek.

Az Eszterházy Károly Katolikus Egyetemen milyen sajátos elképzelésekkel kezdenek hozzá a képzés átalakításához? Mire számíthatnak a jelentkezők?

Egyetemünkön nagy örömmel fogadtuk a rendszer átalakításának hírért, hiszen már korábban elkezdtünk kidolgozni egy ehhez kísértetiesen hasonló rendszert, azzal a nagyralátó elképzeléssel, hogy akár egyfajta modellt mutatunk ahhoz a szükséges változtatáshoz, ami addigra már régen megérett változtatás volt. Többéves lépéselőnybe kerültünk azáltal, hogy mi már korábban nagyobb figyelmet fordítottunk a tanár-diák-hallgató fókuszra.

A hallgatók megfigyelhetik, hogy a szakmódszertan súlya megnövekedett, hiszen megmásmérszereződött a képzésre szánt kreditmennyiség. Korábban nyolckreditnyi szakmódszertani tárgy volt a képzésben, ez az új rendszerben már tizenkét kredit, vagyis a korábbi négy tárgy helyett hat tárgyük lesz a hallgatóknak. Ennek az a jelentősége, hogy az egyes szaktárgyak specifikumaira nagyobb hangsúlyt fektethetünk. Igazán fontos az is, hogy mindebben kiemelt mennyiségben kapott helyet az informatika használata is. A szakmai kompetenciák fejlesztése a tanórákon sokkal fontosabbá vált, vagyis nem feltétlen a szaktárgyi ismeretekre helyezük a hangsúlyt, hanem arra, hogy olyan tapasztalattal rendelkezzenek majd a hallgatók, amelynek segítségével a diákokat az életben szükséges képességekre tudják trenírozni.

Az egyetemi oktatásban szakonként kell a hallgatóknak elsajátítaniuk az adott tantárgyhoz kapcsolódó tényanyagot. Mennyiben emelkedik vagy csökken ennek mértéke, illetve mennyiben változik a pedagógiai-pszichológiai oktatás az egyetemeken?

Érdemes szem előtt tartani, hogy sok olyan szaktárgyval kellett foglalkozniuk a hallgatóknak, amelyek a tanári mivoltukhoz és szaktárgyi tudásukhoz nem sokat adtak hozzá. Azt szoktam mondani, hogy olyan tárgy nincs, amit haszontalanul tanulunk, de van közöttük számos olyan, ami nekünk szemléletmódot formál, azonban az ott kapott információk nagy hányada nem elmondható, nem releváns. Természetesen nem hagyhatók ki azok a szaktárgyi tudást átadó órák, amelyek szükségesek a középiskolai tanításhoz, hiszen ott van szó azokról az információkról, amelyeket majd tanárként a hallgatóknak át kell adniuk a diákoknak. Az is egy lényeges gondolat, hogy ahhoz a tudásmennyiséghez, amellyel fel kell készíteni egy tanulót az érettségire, nem szükséges öt éven át egyetemre járni. Kimondottan sok idő ez a tanárjelölteknek, hogy elsajátítsák azt a tudást, amelyet a tanítás során használniuk kell. Helsinkiben egy tanulmányutamon hallottam egy ottani szakmódszertanos oktatótól, hogy szerinte kétféle tanár van: az elkötelezett tanár és a hatékony tanár. A hatékony tanár tanulói jól teljesítenek a méréseken, az elkötelezett tanár tanulói szeretik a tárgyat. Ahhoz, hogy a természettudományokat megmentsük, mindenképpen elkötelezett tanárookra van szükségünk, ehhez pedig nem feltétlen szükség szerű OKTV-re felkészíteni a diákokat, ezért nem is gondolnám olyan jelentőség teljesnek a tantárgyi „veszteséget”, viszont nagyon fontos az önképzés képességének és igényének a kialakítása, mert ez a valódi szakmaiság záloga.

A gyakorlatban hogyan történik majd a tanárjelöltek szakmai oktatása? Tudna mondani néhány kiemelt példát?

A korábbiakban megismert gyakorlati, tanítási struktúra megmarad, hiszen például a módszertani mikrotanításoknak igazán nagy szerepe van, de miközben zajlanak a mikrotanítások, addigra a hallgatók már járni fognak az iskolákba. Az első négy-öt félévben inkább az általános pedagógiai-pszichológiai megfigyeléseket végzik a hallgatók. Ott is bevonódnak egy-egy tanórán kívüli tevékenység megszervezésébe, vagy részt vesznek egy szülői értekezleten, elmennek kíséreként egy kirándulásra, azaz aktív figyelői lesznek a pedagógusi aspektusnak, de csupán megfigyelői szerepkörben. A hatodik félévtől kezdődően pedig a szaktárgyak kerülnek fókuszba. Alapvetően a szaktárgyi órákon való hospitálásokról lesz itt szó, de a vezetőtanárnak megvan a lehetősége – sőt kérni is fogjuk a vezetőtanárokat –, hogy kisebb feladatelemekbe már kapcsolják be a tanárjelölteket. A nyolcadik- kilencedik félévben, a tanítási gyakorlaton már egy ismert közegbe kapcsolódnak be, és gyakorlatilag ismerni fogják azt a feladatkört, amire vállalkoztak. A tizedik félév pedig a vidéki, egybefüggő tanítási gyakorlat lesz, így pedig kirajzolódik egy szakmailag és módszertanilag is jelentőségteljes tapasztalati ív.

Mit gondol, várhatóan mennyire lesz szimpatikus és inspiráló a fiatal tanárjelölteknek az új típusú tanárképzés?

Nem gondolom, hogy azok, akik most jelentkeztek a képzésre, bármennyire is tisztában lennének ezekkel a kérdésekkel. Viszont ha igazak voltak azok az üzenetek a portfóliókban, amelyek ennek a hiányairól szóltak, akkor ezek az újonnan érkező hallgatók pozitívan fogják értékelni a változásokat, illetve úgy hiszem, sokkal elkötelezettebbek lesznek a leendő tanárjelöltek ebben az újszerű képzési megoldásban, hiszen javuló tendenciát fog mutatni a hallgatók pályaszocializációja. Fontos kiemelni, hogy a hallgatók a gyakorlataik során általános -és középiskolai közegben is megfordulnak, kialakul bennük az érzés, hogy hol helyezkednének el szívesebben.

Ön szerint ez a gyakorlatorientált rendszer hogyan fog hatni a tanulókra, illetve a mentortanárookra?

A mentortanároknak sokkal szélesebb körű és mélyebb feladatot fog adni az új rendszer. A mentortanárság alapvetően arról szól, hogy bevezessen egy hallgatót a tanárság rejtelseibe, de sok esetben volt olyan probléma, hogy a hallgató megküldte előző éjszaka a mentortanárnak az elkészült óratervet, a mentor pedig azt jól megpirosította, de ebben a gyakorlatorientált közegben sokkal többértévé válik ez a feladatkör. Azzal, hogy ez a folyamat hosszabbra nyúlik, gyümölcsözőbb együttműködések fognak kialakulni hallgató és mentortanár között, és sokkal személyesebb kapcsolat lesz diák és kistanár között. A képzés továbbá azt is erősítheti, hogy a hallgatók olyan modern pedagógiai módszereknek lesznek ismerői, amelyeket sokkal nagyobb arányban tudnak hasznosítani a szakmai, módszertani és gyakorlati képzésük során, így a tanulók is sok ismerettel gazdagodhatnak. Annyi nehézséggel azonban szembe kell nézniük a tanulóknak, hogy még többet kell szerepelniük a kistanárok előtt, és kevesebb időt tölthetnek el a saját szaktanárukkal, de abban biztos vagyok, hogy ahol eddig is sok hallgató jelent meg, a gyerekek fel lesznek készítve ezekre a megmérettetésekre is.

Olyan gyakorlati modell lép életbe, ami jelentős problémákat fog orvosolni

Idén szeptemberben lép életbe az a rendelet, mely ismét teljesen új alapokra helyezi az osztatlan tanárképzést. A képzési idő csökken, a szakmai gyakorlati órák száma növekszik. Ezek az átalakulások a gyakorlóiskolák eddig megszokott struktúráját is jelentősen módosítják, hiszen a hallgatók több időt töltenek az intézményekben. A változások gyakorlati megvalósításáról és a várható nehézségek kiküszöböléséről **Szabó Évát**, az ELTE Trefort Ágoston Gyakorló Gimnázium tanárképzésért felelős igazgatóhelyettesét kérdeztük.

Szöveg: **Vágóné Ugró Szilvia**

Fotó: Kép-S Fotó Stúdió

A Trefort Ágoston Gimnázium mióta az ELTE gyakorlóiskolája?

Az iskolát 1872-ben azzal a céllal alapították, hogy a tanárjelöltek – a vezetőtanárok felügyelete és irányítása mellett – tanítási gyakorlatuk, és az iskola életének tanulmányozása által itt szerezzenek pedagógiai, módszertani ismereteket. *Kármán Mór* nevéhez fűződik az akkor még újszerű elképzelés megvalósítása. Ez volt Európában az első ilyen iskola, s azóta is ezt a feladatot tölti be.

Milyen az iskolaszervezet?

Szerkezetét tekintve a Trefort 6 évfolyamos, évfolyamonként három azonos tantervű osztállyal működő iskola, ahogyan mi mondjuk: „minden-tagozatos” gimnázium. Számos szakkörrel, majd az érdeklődés és elköteleződés alapján választott fakultációval oda jut el a tanuló, ahová csak szeretne.

A szeptembertől életbe lépő módosításban foglaltak nagy mértékben átalakítják az osztatlan tanárképzéseket az országban, ami által a hallgatók teljesítendő szakmai gyakorlati rendszere is jelentősen módosul. Hogyan zajlott eddig intézményükben a pedagógusképzés?

Az elmúlt évtizedekben a tanárképzés reformok sorát élte meg. Az első jelentős változás a bolognai folyamat eredménye volt, ahol a hallgatók az alapképzés után osztott rendszerű képzésben, azaz tanári mesterképzésben válhattak pedagógussá. A bolognai rendszerű képzés a felsőoktatás egyéb képzéseivel igazodott, legfőbb erénye az átjárhatóság és a kompatibilitás volt. Az osztott tanárképzést csak néhány éve váltotta fel

az osztatlan tanárképzés, melyből a képzés hosszát tekintve középiskolai (12 félév) vagy általános iskolai (11 félév) tanárok kerültek ki. Mivel a különbség nem volt jelentős, így a hallgatók zöme a 12 féléves képzést választotta, s ennek során a szaktárgyi tanítási gyakorlatot tipikusan a 9–10. félévben végezték. Sokak számára ez volt az első találkozási pont az iskolával, hiszen minden, korábbi évfolyamon tett iskolalátogatás esetleges volt, a szaktól, az egyetemi kollégák elkötelezettségétől, leterheltségétől, vagy az ottani humán erőforrástól függött.

A szaktárgyi gyakorlatot – mely mindössze 2 kreditnyi volt és tervezetten a gyakorlóiskolák vezetőtanárainak támogatásával zajlott – az egyéni összefüggő gyakorlat követte, melynek helyszíne egy teljes éven át az egyetemmel leszerződött közoktatási partnerintézmény volt. A gyakorlóiskolák jelentették tehát az első testközelű élményt a hallgatóknak, a saját középiskolai tanulmányaik után 4 évvel.

A 2 kreditet érő gyakorlat 60 munkaórát jelentett, melyből a hallgató 45 kontaktórárt teljesített az iskolában. A gyakorlat hospitálással, a tanítási folyamatok megismerésével és a tanítás megtervezésével indult. Legjelentősebb részét a 15 önállóan megtartott szaktárgyi órára való felkészülés, az órák megtartása és azok megbeszélése tette ki. Mivel a tanári munka komplex tevékenység, ezért ez a gyakorlat igyekezett az iskolai élet néhány meghatározó elemét is felvillantani: osztályfőnöki munka, iskolapszichológus tevékenysége, DÖK, tanulásmódszertan, iskolán kívüli programok.

A hallgatók visszajelzései alapján a gyakorlat legnagyobb pozitívuma a védett környezet, a magas szintű szaktárgyi és pedagógiai tudással rendelkező vezető-

tanár támogatása volt, és az a tény, hogy végre valós környezetben élhetik meg magukat tanárként. Kipróbálhatták és tapasztalatáá alakíthatták az egyetemi évek alatt szerzett tudásukat.

A legnagyobb nehézséget azonban éppen az időzítés jelentette: a gyakorlatok tekintetében nem volt igazán progresszió. A hallgató túl későn, sokszor már motivációját veszítve vagy kétségekkel tele érkezett a gyakorlatra. A nehézségeket fokozta, hogy a 2 kreditnyi gyakorlat mellett 28 kreditnyi egyetemi órával kellett boldogulnia ugyanabban a félévben. Ez elképesztő leterheltséget és ebből adódóan frusztrációt is okozott. Hiszen a gyakorlaton nem valamely órákat valamely csoportban kellett megtartani, hanem 1-1 tanítási folyamatot kellett felépíteni, több tanórányi anyagot egymásra építeni, hogy a tanítás és tanulás folyamatjellegét megtapasztalja a hallgató, aki így bizonyos idő-sávokban súlyos választás elé került: egyetemi órákra menjen, vagy azokat kihagyva végezze el a szaktárgyi tanítási gyakorlatot. Az új gyakorlati modell ezt a 2 fő problémát igyekszik orvosolni: progressziót a gyakorlatban és időben elhatárolt gyakorlati szakaszok bevezetését, az ütközések kiküszöbölését.

Hogyan tervezik megvalósítani szeptembertől a gyakorlóórákat?

Az új tanárképzési modellben 4 fő gyakorlati elem lesz. A pályaszocializációs gyakorlatok a 2. félévben indulnak, majd a 3–4. félévben is folytatódnak. Ezek tipikusan partneriskolai látogatások lesznek, tehát nem a gyakorlóiskolákban indul a tapasztalatszerzés. Ezt követik a tanítási gyakorlatok. A 6–7. félévben a csoportos tanítási gyakorlat szakpárhoz kötődően, majd a szaktárgyi tanítási gyakorlat a 8–9. félévben. Ezek a gyakorlatok a gyakorlóiskolákhoz kötődnek majd. A tanulmányok végét pedig a 10. félévben végzett egyéni összefüggő gyakorlat zárja, általában külső partneriskolában.

Érinti az iskola működésének más területeit is a változás? Gondolok itt az időbeosztásra, feladatok elosztására.

Ennek az ütemezésnek az átgondolása, kidolgozása a következő időszak legnagyobb feladata. A legfontosabb terület természetesen a tartalmak megtervezése: mikor mit tanul a hallgató az egyes gyakorlatokon. De az iskolának azért más szempontokkal is foglalkoznia kell: hogyan illeszkedik ez a kibővített gyakorlati rendszer a vezetőtanárok és a csoportok munkarendjéhez? A feladatbővülés nemcsak a hallgatói oldalon jelentkezik, hanem a vezetőtanárnál is, hiszen az eddigi szaktárgyi tanítási gyakorlatok mellett most órarendbe illesztett csoportos gyakorlatok is lesznek. Ki, mikor, mely hallgatóval és csoporttal foglalkozik majd, ez bizony komoly logisztikát igényel, szakonként eltérő terheléssel. Különösen nehéz lesz majd a nagy szakokon a feladatok elosztása. Itt már most is vannak hallgatók, akiknek a gyakorlata külső partneriskolában zajlik, mert a gyakorlóiskolákban nincs elegendő vezetőtanári kapacitás. Ez eddig is így volt, de a megnövekedett és át-

alakult gyakorlati rendszer ennek határait bizonyosan feszegetni fogja. Én úgy látom, egyes szakokon szükség lesz új vezetőtanárookra, talán egy új gyakorlóiskola kialakítása is szóba kerülhet majd. Elengedhetetlen, hogy a partneriskolai mentortanárok díjazását és az órakedvezmény kérdését rendezzük, és érdekeltté tegyük őket a gyakorlatok fogadásában.

Hogyan történik az új helyi tanterv, az új órabeosztások kialakítása?

A 2020-as NAT-nak megfelelő helyi tanterv már elkészült, azt a nevelőtestület és a fenntartó is elfogadta. Hosszas viták előzték meg, hiszen ez óraszámokat és tantárgyfelosztást is érintett, de végül kialakítottunk egy keretrendszert, mely meggyőződésünk szerint szem előtt tartja diákjaink érdekeit, megfelel a tanárképzési elvárásoknak és a törvényi rendelkezéseknek is. Mivel az új NAT bevezetése a bemeneti évfolyamokat érintette, így már a harmadik évfolyamunk, tehát a leendő 9. évfolyam kezd meg ennek megfelelően a tanulmányait.

Egyeztettek erről már az ELTE-vel, vagy más gyakorlóiskolákkal?

Mind az ELTE-vel, mind pedig a többi ELTE gyakorlóintézménnyel szoros és nagyon konstruktív partneri viszonyban állunk. Nyílt és őszinte kommunikáció zajlik közöttünk. Idén tavasszal került sor a tanári szakok NAT-tal való megfeleltetésére, melyben a vezetőtanárok is részt vettek. Fontos lépés volt ez, hiszen a tanárszakos hallgatók érdeke, hogy tisztában legyenek azokkal az elvárásokkal, melyekkel később, már szaktanárként találkozhatnak majd. Ez természetesen nem jelenti és nem is jelentheti azt, hogy az egyetemen csak az érettségi tartalmakat kellene tanulni, hiszen a magas szintű szaktudományos képzés, az összefüggések alapos ismerete és alkalmazása, a pedagógiai-pszichológiai tartalmak és a szakdidaktika, módszertan tematikái elengedhetetlenek ahhoz, hogy valaki tanárrá váljék, és komplex tudását adaptívan, a tanulócsoport fejlődését szem előtt tartva tudja alkalmazni.

Változik a vezetőtanárok munkájának jellege szeptembertől?

A változás első jelei majd a partneriskolákat érintik, de csak a 2. félévtől, hiszen a pályaszocializációs gyakorlatok ott indulnak el. Mi a következő 2 évet még a részletek kidolgozásával fogjuk töltöni, hiszen a felmenő rendszerben elindított új, osztatlan tanárképzés gyakorlatai akkor érnek el majd bennünket. Számos, eddig még megválaszolatlan kérdés, kidolgozandó struktúra és tartalom van a rendszerben, hogy 2 év múlva biztonsággal startolhasson el az új tanítási gyakorlat.

A végzős évfolyamok hallgatói és a tanulmányaikat most kezdő diákok gyakorlati ideje keresztezheti egymást? Tehát előfordulhat, hogy egyszerre több évfolyam is lesz az intézményben?

Ez egészen biztosan így lesz, hiszen a felmenő rendszer éppen ezt eredményezi. A régi típusú osztatlan

tanárképzés bizonyára együtt halad majd néhány éven keresztül az idén felvett hallgatók új gyakorlataival. Némiképp ismerős ez a helyzet abból az időszakból, amikor a mesterképzés már kifutóban volt, és megérkeztek az osztatlan képzésű hallgatók is. Másrészt az „összecsúszás” volumene, jellege nyilván más lesz, hiszen merőben új gyakorlati elemeket kell majd hatékonyan működtetnünk. Komoly nehézséget nem a szakmai-tartalmi megvalósítás jelent majd, hanem a hallgatói csoportok fogadása a fizikai térben: nem csak a Trefort, hanem az ELTE gyakorlók és számos, a gyakorlati képzést segítő partneriskola küzd a tantermek és az iskolaépület szűkösségével. Egyetlen iskolában sincs tudomásom olyan teremről, ahová a hallgatók „megérkezhetnek”, ahol az órákői szüneteket eltölthetik, vagy ahol a tanítási nap bármely órásvájában csoportos óramegbeszéléseket lehet tartani.

Talán Önök már látják, hogyan hat a több gyakorlat a hallgatók tanmenetére. Lenne esetleg néhány tanácsa a leendő tanároknak? Mi az, amire érdemes jobban odafigyelni? Mi az, amire több időt kell majd szánniuk?

A több gyakorlat egyértelmű hallgatói igény is volt. A megújuló rendszer valójában a 6. év egyéni összefüggő gyakorlatából vett el egy félévnyi kreditet, és azt osztotta le a korábbi évekre. Ezzel lehetővé vált egyfajta építkezés, progresszió. Mindenképp azt javasolnám a hallgatóknak, hogy a gyakorlatokra tudatosan készüljenek, lássák meg bennük a rendszert, találjanak tanulási fókuszot. A piramisok sem véletlenül állták ki az idő próbáját, a stabil alapkövekre újabb sorok kerülnek, s ahogy haladunk felfelé, úgy válik egyre élesebbé a fókusz, kristályosodik ki a forma.

A több, részleteiben felépített gyakorlat lehetőséget ad a hallgatónak arra, hogy fokozatosan építse ki tanári tudását, eszköztárát, megismerjen különböző tanári habitusokat és rátaláljon a saját tanári hangjára. A régi rendszerben minden egyszerre, szinte egy időben szakadt a hallgatóra: a megfigyeléssel és megismeréssel párhuzamosan már zajlott a tervezés, majd az elemzés, reflexió, a tanulások megfogalmazása, a következő óra megtervezése.

Iskolájuk jelenlegi diákjait milyen mértékben érintik a változások?

Érintik mindenképp, és ettől tartunk is egy kicsit. Diákjaink jól tudják, hogy a gyakorlókban hétköznapi dolog a hallgatók jelenléte, ez nem lesz újdonság. A gyerekek segítik a tanárjelölti munkát, nyitottak és elfogadóak, értékelik a tudást és a hallgató törekvését. A hallgató és a diákok között kialakul egyfajta kapcsolat, mely a gyakorlat vége felé nagy biztonságot ad a hallgatónak. Ez a kapcsolat a jövőben kevésbé lesz mély, hiszen a szaktárgyi gyakorlat mindössze 10 megtartott óra lesz 3 hét alatt. Mivel az egyik legnagyobb probléma az egyetemi órák és a gyakorlat időbeli ütközése volt, ezért az új modellben 3 hét intenzív szaktárgyi tanítási gyakorlat vár a hallgatóra.

Ezt követően érkezik egy új hallgatói páros a vezetőtanárhoz, újabb 3 hétre, talán ugyanahhoz a tanulócsoporthoz, közben pedig jönnek a csoportos óralátogatások az alsóbb évfolyamokról. Szóval lesz változás bőven, a diákok és a vezetőtanár életében is. Ami pedig a diákokat érinti, az a szülőknél azonnal megjelenik – bizonyos, hogy kell majd erről tájékoztatnunk a szülőket is, hiszen a változások a jelenlegi trefortosokat is érinteni fogják. Ez nyilván az eddigiekénél is nagyobb rugalmasságot és toleranciát igényel, de bízom benne, hogy összességében a hallgatók szempontjából egy sokkal tartalmasabb gyakorlati képzés veszi kezdetét ősszel.

Az ELTE szeptemberben osztatlan természettudomány–környezettan szakos tanári képzést is indít, ami csak néhány egyetemen indul az országban. Érinti ez az Önök intézményét?

Azonnal nem, de azzal a korábban már említett 2 éves csúsztatással bizonyosan, de erre is vannak tapasztalt, felkészült vezetőtanáraink. Szívből kívánom magunknak, az ELTE-nek, de az egész országnak is, hogy ez a képzés sikeres legyen, válasszák minél többen, és legyenek jelentkezőink természettudományos tanár szakra.

„Ne félj, hajóm: rajtad a Holnap hőse”

SULINÉZŐ

Olvasóink az elmúlt egy évben számos helytörténeti projektet, sétát és tanórát ismerhettek meg lapunk hasábjain keresztül, azonban megannyi oldalon át – amihez még a digitális tér sem elég tágas – lehetne írni a helytörténeti módszertanokról. Mégis, némiképp kitágítva az intézményismereti perspektívát, új rovatunkban egy sokkal innovatívabb riportsorozattal jelentkezzünk. **Sulinéző** rovatunk első kismelt iskolája a Debreceni Ady Endre Gimnázium lett, ami lassan 40 éves fennállása óta töretlenül képezi a tehetségesebbnél tehetségesebb színész- és színház-zal foglalkozó növendékeket. Az iskola tagozatairól és kreatív, alkotó közegéről **Dobránszky Sándor** intézményvezetővel és **dr. Bagossi Edit** művészeti területért felelős helytessel beszélgettünk.

Szöveg: **Karkó Ádám**

Dobránszky Sándor, a Debreceni Ady Endre Gimnázium intézményvezetője elmondta, hogy iskolájuk még nem tekint vissza akkora múltra, mint néhány iskola a magyar országhatáron innen és túl, viszont e rövid idejű fennállása alatt már nevet váltott egyszer az intézmény. Az 1984-ben létesült Liszt Ferenc téri Gimnázium nem sokáig tartotta fenn magának korábbi nevét, hiszen két évvel később, 1986-ban az iskola felvette az Ady Endre Gimnázium nevet. Az intézmény első drámatagozatos évfolyamában végzett a méltán híres színész, *Kálloy Molnár Péter*, három évvel később *Schell Judit*, majd őt követte *Gubás Gabi* és *Botos Éva* a következő évben. Az indulás óta közel 200 színész, színházi szakember elindulását segíthették. Az intézményvezető hozzátette, hogy az iskola létrehozásának alapcélja volt a magas szintű művészeti nevelés és az idegen nyelvi képzések megerősítése a város középfokú oktatási intézményrendszerében, és ezek a célok mindmáig kiemelt fontosságúak a Debreceni Tankerületi Központnak, az iskola jelenlegi fenntartójának is. Ezeknek a céloknak Debrecen egyik leginnovatívabb gimnáziuma egyre több újítással igyekszik megfelelni. „Az iskola indulásakor Szentes után másodikként nálunk indult el az országosan egyedülálló drámatagozatos képzés. Nálunk kezdődött meg elsőként Debrecenben a hatosztályos és a nyelvi előkészítő képzés, illetve a magyar-angol két tanítási nyelvű oktatás a Tiszántúlon, hiszen a legközelebbi ilyen képzési hely Szolnokon volt” – mondta az intézményvezető. Kiemelte, hogy az idegen nyelvek és a művészet szeretete át kell hasson mindenkit, ezért bár négy különböző képzési irányt tudhat magáénak az iskola, mégis a maga egyedisége és sokszínűsége jellemzi az összes osztályt, minden területet, és végül is az iskola egészét.

A képzések szükségszerűségéről *Bagossi Edit*, az intézmény művészeti területéért felelős helytessé számolt be lapunknak. Elmondta, hogy „a gyerekek megszólítása és az egyre feszebb szülői igény megköveteli azt, hogy egy intézmény specializációt kínáljon a jelentkező diákok számára, így helyesnek mondható az a tény,

hogy iskolájuk különböző emelt szintű képzésekkel jelenjen meg a középiskolai kínálatban” a nagy múltú iskolarendszerek közegében, Debrecenben.

Hozzátette, hogy a gimnázium profiljából hiányzik az az általános tagozat, amelyben a diákok még nem kell, hogy rögtön eldöntsék, valójában mivel is akarnak majd foglalkozni – hiszen 14 évesen ki dönti el, hogy mi lesz, ha nagy lesz? –, így valahol veszteségnek érezték az általános tagozat hiányát. Ám a nyelvi kompetenciák megszerzésének alapvető igénye miatt az emelt nyelvi osztály tulajdonképpen pótolhatja az általános gimnáziumi tagozatot. Dobránszky Sándor a gondolatmenetet kiegészítette annyival, hogy az Adyban „Elsődleges célunk diákjaink kulcskompetenciáinak fejlesztése. Szeretnénk, hogy az érettségiző diák megismerje és megértse a természeti, társadalmi, kulturális jelenségeket, folyamatokat. Tartsa értéknek és feladatnak a kultúra és az élővilág változatosságának megőrzését. Válgják képessé az önálló tájékozódásra, véleményformálásra és cselekvésre, illetve legyen képes felelős döntések meghozatalára. Tegyen szert reális önismeretre és szilárd erkölcsi ítélőképességre. Találja meg helyét a családban, a társadalomban és később a munka világában, törekedjék tartalmas és tartós kapcsolatokra. Mindennapi munkánkban ezek a célok vezetnek bennünket. Minden tevékenységünk a diákok fejlesztésére irányul. Hiszen mi egy olyan iskolát álmotunk meg, amelyben a diákok igazán megismerhetik saját képességeiket, azáltal, hogy számos dologban kipróbálhatják magukat, és a teljes környezet ebben segíti, támogatja őket.”

A gimnázium falain túl számos eseményen vesznek részt az iskola tanítványai – mesélte a tanárnő. Gyakorlatilag havonta két nagy volumenű eseményről beszélhetünk. Bár természetesen nem minden esetben vesz részt az adott programon az iskola mind a 800 diákja, viszont megannyi koncerten, előadáson vagy kiránduláson az egész iskola jelen van. Ilyen például a Református Nagytemplomban az adventi ünnepség, ahol a gimnázium tanulói és tanárai adják elő ünnepi műsorukat.

Bagossi Edit kiemelte, hogy a nagy ünnepi rendezvényeken – ideértve október 23.-át és március 15.-ét – az önkormányzat felkérésére az iskola diákjai sokszor adtak városi ünnepi műsort. Az önkormányzat és az iskola együttműködése kiváló, és ebből az együttműködésből kiemelkedően értékes produkciók születnek.

A novemberi Ady-évforduló során közös látogatást szerveznek az érminszenti Ady-szülőházba, januárban, Ady halálának évfordulóján a Fiumei úti sírkertbe látogatnak, illetve *Ady Endre* Veres Pálné utcai lakásába. Kihagyhatatlan a közös februári bálozás, ahol szülő, diák és tanár együtt mulat – az elegancia és az udvariasság határain belül. E nagy rendezvények kitalálója és életben tartója a képzésalapító korábbi igazgatóhelyettes, az Eötvös József díjjal kitüntetett *Várhalmi Ilona* volt.

Az intézményvezető kiemelte, hogy nagyon fontos célkitűzése iskolájuknak a kapcsolatépítés. A kovásznai Kőrösi Csoma Sándor Líceum diákszínpadával 28 éves együttműködésük van, illetve felvették a kapcsolatot a nagyváradai Ady Endre Líceummal, továbbá például Ady halálának 100. évfordulóján az összes Ady-gimnázium egy élő kapcsolatos megemlékezés keretében „találkozhatott” egymással az online térben. Az iskola delegáltakon – tanulókon – keresztül bekapcsolódik a városi DÖK-be is, így szerves részét képezik a debreceni közéletnek, de ennél is kiemelkedőbb a kulturális életben való közreműködése az iskolának, hiszen – a nagy ünnepségeken kívül – számos rendezvényen, eseményen és különféle szerveződésekben résztvevők a gimnázium diákjai.

„Egy egészséges rivalizálás itt is van az iskolák között” – válaszolta Bagossi Edit arra a kérdésre, hogy mennyire erős a rivalizálás a többi debreceni iskolával.

Azok az iskolák figyelnek egymásra a leginkább, akiknél hasonlóképpen van hatosztályos vagy kéttannyelvű képzés. Ilyenkor az iskolák figyelik egymás statisztikáit, viszont „egyenletesen oszlik meg a jelentkezők száma a különböző intézmények között” – emelte ki Dobránszky Sándor.

A tanárnő azonban hozzátette, hogy a rivalizálás, a felvételi statisztikákkal való „hadakozás” elsősorban két képzésüket érinti – főként az idegen nyelvi képzéseket –, viszont az emelt szintű dráma képzésnek a közelben nincs más intézménye a szentesi Horváth Mihály Gimnáziumon, a budapesti Nemes Nagy Ágnes Művészeti Szakgimnáziumon, illetve a budapesti Vörösmarty Mihály Gimnáziumon kívül, amelyek mérvadók a drámaoktatás tekintetében. A drámatagozatosok nem feltétlenül a színészi pályán helyezkednek el, de a diákszínpadi alkotómunka által megszerzett jártassággal sok területen boldogulhatnak; legszívesebben a pedagóguspályára irányítaná őket.

„A közoktatásban tanítani egy edzettségi kérdés, hiszen a sok közismereti tárgy, a vizsgákra és a felvételire előkészítendő feladatok egyvelege, a kamaszkor érzelmi változatossága, amelyben a pedagógusnak kiemelt nevelési feladatot kell vállalnia, mind azt mutatja, hogy a világ körülöttünk, ami meghatározza ennek az egésznek a kontextusát, nem könnyű; de nekünk azt kell mutatni, hogy minden problémát megoldunk, ahelyett, hogy még többet gyártanánk” – magyarázta Bagossi Edit arra a kérdésre válaszolva, hogy mire számítanak az idei tanévben.

Kulturális ajánló

Összeállította:
Vágóné Ugró Szilvia

► KIÁLLÍTÁS

A gondolatok színe – Henry Matisse-kiállítás

A Szépművészeti Múzeumban 2022. június 30. és 2022. október 16. között tekinthető meg a 20. század egyik legjelentősebb francia festőjének, *Henry Matisse*-nak a munkáiból rendezett kiállítás.

A párizsi Centre Pompidou – Musée national d'art moderne remekműveire épülő kiállítás Matisse első tárlata Magyarországon. A több mint 100 művet felvonultató kiállítás végigvezet a művész életművének minden meghatározó szakaszán, a fauve periódustól egészen a késői gouache papírkivágatokig.

A tárlaton a ragyogó szín-, fény- és formaharmóniákban testet öltő „könnyedség” mellett – melynek létrehozására a művész egész munkássága során törekedett – kirajzolódnak az életműnek a tér és a sík, az enteriőr és az alak, valamint a szín és a vonal kapcsolatára vonatkozó alapkérdései is. Matisse témák újragondolására, átdolgozására épülő alkotói módszere is láthatóvá válik az életműben variációkként ismétlődő, szekvenciákba rendeződő motívumokon keresztül: ilyenek a többek között a külső és a belső tér határvonalát kijelölő ablakok, a műterem tárgyai, a portrék és a női alakok. A kiállítás végigkíséri, ahogy Matisse életművében folyamatosan megújuló színakkordokként és vonalritmusokként ölt formát – *Louis Aragon* Matisse-nak tulajdonított kifejezésével élve – *a gondolatok színe*.

A kiállítás kronologikus rendben mutatja be Matisse megújulások sorozataként is leírható, közel hatvan évet felölelő életművét. A korai korszak útkeresése után – melyet olyan művek fémjeleznek, mint az 1895-ös *Olvasó nő* [*La Liseuse*] vagy a *Pont Saint-Michel* (1900 körül) – látványosan bontakozik ki a tiszta szín festészete, ami a művész fauve periódusának legfontosabb

célja volt. A tárlaton Matisse az 1905-ös „fauve botrányt” követő időszakának egyik fő műve, a *Fényűzés I* [*Le Luxe I*] (1907) című alkotása, illetve a két évvel később festett *Algíri nő* [*L'Algérienne*] is látható. Az első világháború idején Matisse fénnel áthatott, élénk színvilágú képeinek helyét sötétebb tónusú, geometrikus karakterű, esetenként az absztrakció határán egyensúlyozó kompozíciók vették át.

Ennek a korszaknak is kiemelt motívuma az ablak, amely egyszerre köti össze és választja el az enteriőrt és a külvilágot, átjárót képezve a tér különböző rétegei között. Matisse egyik legrejtélyesebb ablakábrázolása a kiállításon is bemutatott *Üvegajtó Collioure-ban* [*Portre-fenêtre à Collioure*] (1914).

A tárlat a festményekkel párhuzamosan mutatja be Matisse rendkívül gazdag szobrászati életművét, a 20. századi szobrászat egyik egyetemes fő művének tekinthető *Hát-sorozatnak* [*Nu de dos*] (1909–1930) pedig külön szekciót szentel. A tárlaton a festmények és szobrok mellett Matisse egyedi, sokszorosított és alkalmazott grafikai munkái, valamint a gouache papírkivágásokkal megtervezett és saját kézírású szövegével együtt közreadott *Jazz* (1947) című művészkönyve mutatnak rá az életmű mediális sokszínűségére.

A tárlat katalógusában külföldi és hazai szerzők tanulmányai mellett Matisse saját írásaiból is közölnek válogatást, melyek meghatározó része első alkalommal jelenik meg magyar fordításban.

Forrás: <https://www.szepmuveszeti.hu/kiallitasok/henri-matisse-a-gondolatok-szine-remekmuvek-a-parizsi-centre-pompidoubol/>

► VÁROSNÉZÉS

A 2-es villamos

A pesti felső rakparton robog végig a 2-es villamos. A *National Geographic* 2012-ben összegyűjtötte a világ legszebb villamos-útvonalait, és a budapesti 2-es a 7. helyen szerepelt. Megelőzte ezzel Berlint, Lisszabont és Amszterdamot is. A látvány azóta sem romlott, sőt most már a Jászai Mari térről induló villamosról az első megállónál leszállva egyenesen az Országház Látogatóközpontba tudunk besétálni.

A különleges utazás tehát a Margit híd lábától, a Jászai Mari térről indul és a Közvágóhídnál ér véget. Olyan, mint a lapozható falinaptárak hátoldala, ahol minden kép egy oldalon látható; egyetlen jeggyel megnézhetjük Budapest leghíresebb építészeti alkotásait. A Parlamentet követi a Lánchíd, közben folyamatosan gyönyörködhetünk a Duna túloldalán tornyosuló Mátyás-templomban és a Halászbástyában. *Pauer Gyula* szobrász munkája, a *Cipők a Duna-parton* holokauszt- emlékmű is látható néhány pillanatig. A Lánchidat elhagyva szemtől szembe találjuk magunkat a Budai Várral, s mielőtt a villamos eltűnne a föld alatt, még van időnk megcsodálni a Gellért-hegyet és a rajta álló Szabadság-szobrot. A fölénk magasodó nőalak egy pálmaágot tart a kezében, mely a győzelem és a béke jelképe.

Egy kis ideig azután a házak között mennek a sínek, de mielőtt a végállomáshoz érkeznének, még vethetünk egy pillantást a Művészetek Palotájára és a Nemzeti Színházra, melyek a budapesti kulturális helyszínek gyöngyszemei. Az pedig, hogy az út során épp világos van vagy sötét, jelen esetben nem mérvadó: a város ezen szakasza éjszaka legalább annyira ámulatba ejtő, mint nappal.

► KÖNYV

S. J. Scott: A szokás hatalma

Édesvíz Kiadó, 2018

Van az úgy, hogy az ember változtatni szeretne az életén, de annyi dolog jut eszébe elsőre, hogy inkább hagyja. Elkezd végiggondolni a hétköznapijait, a terveit – és kilátástalannak tűnik a helyzet. *S. J. Scott* azt állítja, lassan haladva, a napi szokásainkat megváltoztatva tudunk eredményeket elérni. Indításnak három csoportba sorolja szokásainkat, majd néhány kérdést is felsorakoztat, melyeket érdemes feltenni saját magunknak.

A könyv segítségünkre van a karrierépítési, a pénzügyi, az egészségmegőrzési, a rendtartási, a kapcsolattéptési, a spirituális, de még a kikapcsolódási szokásaink megváltoztatásában is. Összesen 127 konkrét javaslatot tesz, hogy életünket napi rutinunk átalakításával megváltoztassuk.

► FILM

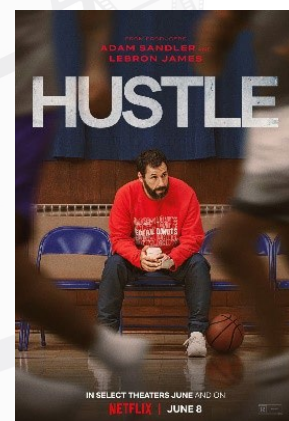
Mindent egy lapra

amerikai sportfilm, 118 perc, 2022

„Soha ne hátrálj ki!” – Ez a mondat kíséri végig a filmet.

Egy kiegészített, volt kosárlabdázó a philadelphiai 76ers kosárcsapat ügynökeként járja a világot, hogy ráakadjon a következő NBA játékosra. Ám az ügynök (*Adam Sandler*) ennél többet akar. Edző szeretne lenni. Csupán annyi a feladata, hogy megtalálja a következő *Michael Jordant*. És láss csodát, rá is akad, ahogy az az ilyen motiváló sportfilmekben lenni szokott. De ez a történet mégis rejt néhány meglepetést, köztük azt, hogy a filmben szereplő tehetséges *Bo Cruse*-t egy igazán híres kosárlabdázó, *Juan Hernangomez* (jelenleg az amerikai San Antonio Spurs játékosa) alakítja.

De Adam Sandlerrel sem ezt szoktuk meg. Komoly, cél tudatos és hétköznapi. Sandler ebben a filmben nyújtott alakítása kiválóan demonstrálja azt, hogy egy profi színésznek az öregedés nem feltétlenül az ellensége, ha kihívásként tekint rá. Közismert filmjeivel ellentétben, ebben a szerepében nem a humorérzékelével szögezi a nézőket a képernyő elé. Pocakos, szakállas, sérült kezű Stanley Sugarmanként sokkal inkább a kitartással, az újraéledő reménnyel és az adott szó talán még napjainkban is létező súlyával gondolkodtatja el a nézőt.

220 éve született Kossuth Lajos

▶ 1802. szeptember 19. – 1894. március 20.

Szöveg: Kuluncsics Réka, egyetemi hallgató

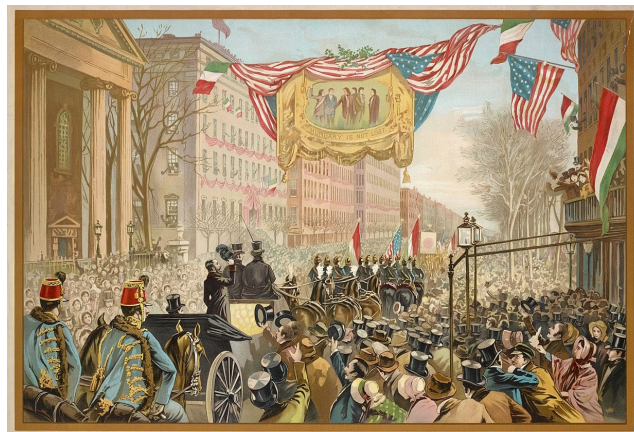
Bár minden magyar városban utcák és terek viselik nevét, a „Kossuth Lajos azt üzenté...” kezdetű nótát pedig óvodásoktól nagyszülőikig mindenki kívülről fújja, mégis a magyar történelem legvitatottabb személyiségei közé tartozik a 220 éve született államférfi. A történelmi emlékezetben „Kossuth apánk” a szabadságharc szinte egyszemélyes megtestesítője, nemzeti hős, miközben a történész szakma – érdemeit nem vitatva – sokkal árnyaltabban ítéli meg szabadságharc és emigráció alatti tevékenységét. Milyen társadalmi és politikai tényezők okozhatták ezt a kettősséget? A következőkben kísérletet teszünk a Kossuth-kép alakulásának áttekintésére.

Az a jelenség, amit a legtalálékosabban a Kossuth-kultusz kifejezéssel illethetünk, már életében kialakult körülmötte – sőt, ő maga is aktívan formálta azt. A szabadságharc bukása után a magyar társadalom természetes reakciója a bűnbakkeresés volt. Pusztán az ellenség túlerejével magyarázni a vereséget annyit jelentett volna, hogy a függetlenség még hosszú ideig, a nagyhatalmi viszonyok átalakulásáig elérhetetlen célkitűzés. Kossuth 1849 szeptemberében írt vidini levele éleslátóságról tanúskodik – felismerte, hogy a magyaroknak szükségük van valakire, akit árulónak kiálthatnak ki. *Görgei Artúr*ra illett a szerep, hiszen ő tette le a fegyvert Világosnál az oroszok előtt, Kossuth pedig megőrizhette népszerűségét, amit aztán a szabadságharc ügyének további szolgálatára kívánt felhasználni.

1851-es angliai és amerikai útján e célból tartott beszédekben – korát megelőzve – ösztönösen használta fel a modern politikai marketing módszereit. Amerikai szónoklataiban hangsúlyosan egyetlen üggyel azonosította magát – Magyarország szabadságával. Bár hivatalos támogatást nem sikerült szereznie, hallgatósága mindenhol rajongással vette körül, és körülbelül 83 000 dollárt adakoztak a magyar függetlenség ügyének.

Emigrációja későbbi éveiben a köré épülő kultuszt észlelve azt remélte, hogy nevével mozgósítani lehet az embereket az 1848 örökségét továbbvivő politikai célokra. Élesen bírálta a kiegyezést, az Ausztriától való gazdasági és politikai függést. Az Osztrák Császárság bukását várva, hazai újságokba küldött cikkein keresztül munkálkodott a nemzeti függetlenség ügyéért. A rajongó leveleket, gesztusokat, sőt adományokat eközben differenciáltan kezelte, távolságot tartott az őt túlságosan felmagasztalóktól. Általában csak az olyan közeledéseket fogadta el, amelyek politikai céljaival is egybevágtak.

1889-ben egy korábbi törvény rendelkezése alapján elveszítette magyar állampolgárságát, ami mély fájdalommal töltötte el az idős politikust. Kultusza azonban

Kossuth bevonulása New Yorkba, 1851
(Forrás: közkincs, The Ladies Home Journal, 1897)

épp ennek köszönhetően felerősödött; küldöttségek érkeztek hozzá, és számos magyar város díszpolgárává avatta. Temetésén 1894-ben több százezres tömeg kísérte koporsóját.

A hivatalos álláspont azonban a dualizmus időszaka alatt mindvégig kritikával illette politikáját. A tankönyvekben, az emlékezetpolitika legkifejezőbb dokumentumaiban megkezdődött Kossuth és Görgei szembeállítás. Előbbi tevékenységét – főként a trónfosztó nyilatkozat kiadását 1849-ben – határozottan elítélték, míg az utóbbit megszabadították az áruló címkétől, és dicsérték belátását a fegyverletétel kapcsán. A Horthy-korszak konzervatív ellenforradalmi rendszere nem változtatott ezen az állásponton – Kossuth számukra túlságosan radikális volt.

Nagy fordulat Kossuth megítélésében 1948 után következett be. A Rákosi- és Kádár-korszakban ő testesítette meg a nemzeti függetlenséget és fejlődést, miközben Görgei visszaavanzsált a forradalom árulójává. Jellegzetes, hogy ebben az időszakban 1848–49-re is mint a proletárforradalom előképére tekintettek, így mindkét személy szimbolikus jelentőséget kapott.

Napjainkban egy sokkal kiegyensúlyozottabb szemlélet jellemző, amely egyaránt engedi láttatni az egykori kormányzó erényeit és hibáit. Elvitathatatlan azonban, hogy mind jelentőségét, mind hatását tekintve a magyar történelem legfontosabb alakjai közé tartozik.

Felhasznált források:

Csorba László (2006): Kritika és kultusz: az öreg Kossuth Turinban. In: *Kossuth Lajos, a „magyarok Móze-se”, szerk. Hermann Róbert. Osiris Kiadó, Budapest. 213–252.*

Frank Tibor (2006): Az emigráns Kossuth és a politikai marketing születése. In: *Kossuth Lajos, a „magyarok Móze-se”, szerk. Hermann Róbert. Osiris Kiadó, Budapest. 177–211.*

Krajczár Melinda (2010): Kossuth és Görgei a történelemtankönyvekben. *Könyv és Nevelés, 2010/2. https://folyoiratok.oh.gov.hu/konyv-es-nevelés/kossuth-es-gorgei-a-tortenelemtankonyvekben*
[Letöltés: 2022. 07. 20.]

Iránytű

Összeállította:
Vágóné Ugró Szilvia, Karkó Ádám

Pont Ott Parti 2022

2022. július 21-én este kihirdették a felsőoktatási felvételi ponthatárokat Budapesten és az ország több pontján. Az idei évben is együtt izgulhatott a jövő nemzedéke a Pont Ott Partin Budapesten, Debrecenben, Egerben, Győrött, Miskolcon, Pécsen, Salgótarjánban és Szegeden. Pontban este 8 órakor a Városligetben Dr. György László, a KIM innovációért és felsőoktatásért felelős államtitkára, valamint dr. Vanó Renáta, az OH felsőoktatási elnökhelyettese indította el a ponthatárok vetítését, melyek kivetítése egyazon időben indult el az ország különböző pontjain. Később az Oktatási Hivatal sms-üzenetben is tájékoztatta az érintetteket. Az idei évben is színes programok tették izgalmasabbá a várakozást. Koncertek, kiállítások, meglepetések várták a fiatalokat a partikon.

Lezárult a 2022/2023-as tanévi pedagógusminősítésekre jelentkezés

A 2022. február 15-én megjelent közlemény tartalmazta a 2023-as tanév pedagógusminősítési keretszámokat. A pedagógusok az őket foglalkoztató intézmény vezetőjénél kezdeményezhették a jelentkezésüket a minősítésre. Az Oktatási Hivatal valamennyi köznevelési, gyermekvédelmi és szakképző intézménynek elküldte a jelentkezési lapokat, melyeket az intézményvezetőknek március 31-ig két példányban kellett benyújtania. A jelentkezéseket a hivatal ellenőrizte, majd június 20-ig döntött. A pedagógusokat és munkáltatóikat június 30-áig értesítette a KIR rendszerben rögzített emailcímeiken. A minősítési eljárás szakmai és technikai kérdéseivel kapcsolatosan a pedagógiai oktatási központok és a Pedagógusminősítési Osztály munkatársai az etpalya@oh.gov.hu email címen keresztül nyújtanak segítséget.

Forrás: https://www.oktatas.hu/koznevelas/pedagogusminosites/2023-evi_minositesek-tajekoztatas

Jóval több jogosítványuk lesz az egyetemeknek a hallgatók kiválasztásában

Csák János kultúraért és innovációért felelős miniszter a felvételi átalakításával kapcsolatban azt közölte, hogy a felvételi rendszer továbbra is 500 pontból fog állni, ebből 100 pont a középiskolai tanulmányi eredményektől függ, 300 pont az érettségi eredménytől, 100 pontról

pedig a jövőben maga az egyetem dönthet, „akár szóbeli vizsgáztatással, akár sport-, művészeti vagy bármilyen más teljesítmény tekintetbevételével”. Az 500 ponton felül az önkéntes katonai szolgálatot vállalók megtarthatják az azért járó pluszpontokat – mondta a miniszter. Tájékoztatása szerint a rendszer a 2024-es őszi szemeszterben lép életbe, így elsőként a jelentkezésüket 2023 decemberében beadó diákokra vonatkozik. Csák János az egyetemi modellváltásra utalva kiemelte, ma már a hallgatók háromnegyed része „átalakult, alapítványi rendszerű” vagy egyházi fenntartású egyetemen tanul. A szervezeti átalakításon túl a kormányzat növelte az egyetemek finanszírozását, fejlesztési lehetőségeit is. (MTI)

Elérhetők a 2021. évi országos kompetenciamérés iskolai és tanulói adatai

Az Országos kompetenciamérés minden évben három teljes évfolyam (6., 8., 10.) tanulóinak szövegértési és matematikai kompetenciáit vizsgálja. A mérésre járványügyi okokból egy év kihagyást követően, 2021 májusában került sor. A nemzetközi tapasztalatok alapján várható volt, hogy a digitális munkarend bevezetése, a világjárvány negatív hatást fog gyakorolni a tanulók eredményeire, kérdéses legfeljebb az lehetett, hogy azok mely évfolyamokon, milyen mértékben csökkennek. Az eredmények azt mutatják, hogy a 10. és a 8. évfolyamon az eredmények a negatív várakozás ellenére sem tértek el érdemben az előző évek átlagától, ezeken az évfolyamokon a tanulók a tantermen kívüli, digitális munkarendben is az előző évekhez hasonlóan teljesítettek. A hatodik évfolyamon matematikából az előző 12 év átlageredményéhez képest 1,7%, a szövegértés terén 0,7% a csökkenés mértéke, ami az adott körülmények között jó eredménynek számít.

Az elmúlt öt kompetenciamérés eredményei arra világítanak rá, hogy – amint azt már a PISA-mérések adataiból is kiolvashattuk – a családi háttér teljesítményre gyakorolt hatása mindkét mérési területen gyengülő tendenciát mutat Magyarországon, azaz javult az iskolák hátránykompenzáló képessége. A korábbi felmérésekhez hasonlóan a 2021. évi kompetenciamérésben is megmutatkozik a településtípusok közötti különbség, melyek azonban nem nőttek a járvány ellenére sem, ami nagyon biztató adat, hiszen azt mutatja, hogy a járvány nem erősítette fel a meglévő különbségeket. (BM)

Pályázatok

Összeállította: Vágóné Ugró Szilvia, Karkó Ádám

Cinemira Videóverseny 2022

A Cinemira Nemzetközi Gyerek- és Ifjúsági Filmfesztivál videóversenyt hirdet. A feladat mobiltelefonnal maximum másfél perces rövidfilmet készíteni az alábbi kategóriákban:

- 2032: Milyen lesz a te életed, a bolygónk élete?
- Múlt-Jelen-Jövő: 90 évnyi legójáték
- Yettel-Bookline: Betűből képkocka – könyvadaptáció, könyvtrailer

Pályázók köre: 13–19 év közötti fiatalok

Beküldési határidő: 2022. szeptember 18.

A legjobb filmek alkotói értékes filmes díjakat, legójátékokat, valamint videókészítésre kiváló mobiltelefont és videovágásra is alkalmas tablett nyerhetnek. A versenybe került filmeket a 2022 őszén a Cinemira TEEN fesztiválon mutatják be, nagyvászon, neves szakmai zsűri előtt.

További információ: <https://www.kidfilmfestival.hu/2022/07/15/teen-cinemira-videoverseny-2022-forgass-mobillal-es-nyerj-ertekes-dijakat/>

Írj mesét a szegedi papucsról!

A Szegedi Papucsért Alapítvány és a Kövér Béla Bábszínház közös pályázatot hirdet. Egy mese megírása a feladat, amelynek középpontjában a szegedi papucs áll. Lehet kacagtató, tanulságos, hagyományokra építő, a stílusát a meseíróra bízák.

Pályázók köre: Általános iskolák felső tagozatos diákjai pályázhatnak. A 4–6. évfolyamosoknak 2–4 oldal terjedelemben kell írniuk, a 7–8. évfolyamosoktól 3–6 oldalt várnak.

Beküldési határidő: 2022. szeptember 30.

Díjak: Móra könyvkiadó ajándéksomagjai, Móra Ferenc múzeum belépői, Kövér Béla Bábszínház színházjegyei.

A korosztályokként legizgalmasabbnak ítélt meséket a 2023-as Szegedi Papucs Napja rendezvényhez kapcsolódva felolvassák.

További információ: <https://pafi.hu/p/szegedi-papucs-meseiro-palyazat>

Színpompás tavasz, napfényes nyár

A Pro Cultura Pannoniae Alapítvány és az Országos Mécs László Irodalmi Társaság tehetségkereső és tehetséggondozó rajzpályázatot hirdet általános iskolás diákoknak *Színpompás tavasz, napfényes nyár* címmel. A rajz lehet egy szép virág, természeti- vagy nyaralási kép. A fontos az, hogy a beküldött alkotás egyéni látásmódot tükrözzön.

Pályázók köre: Hazai vagy határon túl élő 1–5. évfolyamos általános iskolás diákok. Egy pályázó egy munkával indulhat.

Beküldési határidő: 2022. október 7.

A nyertesek oklevelet kapnak és ajándékvásárlási utalványban részesülnek.

További információ: <https://palyazatmenedzser.hu/szinpompas-tavasz-rajzpalyazat/>

11. Ifjúsági Bolyai Pályázat

A Belügyminisztérium esszéíró pályázatot hirdet „A messenger RNS terápiás alkalmazásának új, eddig fel nem tárt lehetőségei: azok előnyei és hátrányai, technikai nehézségek és az arra adott megoldások tudományos igényű leírása” témában. A 2022. évi pályázat témáját Prof. Dr. Karikó Katalin kutatóbiológus, a 2021. évi Bolyai Díj kitüntetettje, valamint közvetlen munkatársa, Dr. Pardi Norbert szintén kutatóbiológus határozta meg.

Pályázók köre: Hazai középiskolák nappali tagozatos képzésének utolsó három évfolyamán tanuló diákok, valamint a kiírásban meghatározott szomszédos országokban tanuló magyar tannyelvű oktatásban részt vevő 10–12. évfolyamos tanulók.

Beküldési határidő: 2022. október 17.

A pályázatokat postai úton lehet benyújtani a felhívásban szereplő adatlappal együtt. A nyertesek és a pályázók munkáját segítő tanárok is pénzjutalomban részesülnek. A pályázatok bírálatát a hazai tudományos élet neves személyiségei végzik.

További információ: https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/palyazatok/2022/11-ifjulasi-bolyai-palyazat.pdf

Képzések a Magyar Lovasterápia Szövetség Alapítvány szervezésében

A 8/2021. (XI.30.) MK rendelet a lovasterápiát és a fogyatékos és a sérült személynek nyújtott lovas szolgáltatásokat végző személyek képzéséről és vizsgakövetelményeiről szóló rendelet megjelenésével a Magyar Lovasterápia Szövetség Alapítvány idén októberben a következő képzéseket indítja:

- ◆ Lovasterapeuta képzés gyógypedagógiai lovaglás és lovastorna szakágon
- ◆ Lovasterapeuta képzés hippoterápia szakágon
- ◆ Lovasterapeuta képzés pszichológiai lovasterápia szakágon
- ◆ Lovasterápiás segítő képzés

Fotó: Szabó Réka

A részletes információk a www.lovasterapia.hu oldalon, a „Képzések” menüpont alatt elérhetők.

Budapesti Klasszikus Film Maraton

nemzetközi filmfesztivál

2022. SZEPTEMBER 13-18.

NFI

NEMZETI
FILMINTÉZET
MAGYARORSZÁG

AZ ESEMÉNY
KIEMELT
TÁMOGATÓJA

2000 INGYENES AKKREDITÁCIÓ
DIÁKOKNAK ÉS TANÁROKNAK
KLASSZ IFJÚSÁGI ÉS
PEDAGÓGIAI PROGRAMOK

TOLDI MOZI
SZENT ISTVÁN TÉR
BUDAPESTI FRANCIA INTÉZET
URÁNIA NEMZETI FILMSZÍNHÁZ

BUDAPEST—BÉCS HOLLYWOOD

www.filmmaraton.hu